

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра східнослов'янської філології
та інформаційно-прикладних студій

**СУГЕСТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРОМОВ ЛІДЕРІВ ДЕРЖАВ
(НА МАТЕРІАЛІ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ПРОМОВ ВОЄННОЇ ДОБИ)**

Кваліфікаційна робота
на здобуття ОС «бакалавр»
студентки IV курсу
галузь знань 03 «Гуманітарні науки»,
спеціальності 035 «Філологія»,
спеціалізації 035.034
«Слов'янські мови та літератури
(переклад включно), перша –
російська»
ОПП «Російська мова і література
та англійська мова»
Альони ГЛАДКИХ

Науковий керівник:
д філол. н., професор кафедри
східнослов'янської філології та
інформаційно-прикладних студій
Олена СНИТКО

«Допущено до захисту»
Протокол № 11 кафедри
східнослов'янської філології та
інформаційно-прикладних студій
ННІФ від 12.05.2023

Завідувач кафедри
к. філол. н., доц. _____ **Олександр БОНДАРЕНКО**

Київ – 2023

Зміст

Вступ.....	3
Розділ 1. Теорія мовної комунікації у сучасному науковому просторі.....	8
1.1. Мовна комунікація як наука про ефективне спілкування.....	8
1.2. Лінгвопрагматика як основа вивчення ефективного спілкування.....	14
1.3. Теорія мовної комунікації в українському науковому просторі.....	21
Розділ 2. Мовний вплив. Аргументація. Маніпуляція. Сугестія.....	23
2.1. Аргументація як різновид впливу. Її складники у лінгвістичному вимірі.....	25
2.2. Маніпуляція (психологічний та політичний контексти розуміння)...	30
2.3. Сугестивний вплив.....	35
Розділ 3. Сугестивний потенціал політичних промов лідерів держав.....	39
3.1. Політична промова у сфері політичної комунікації.....	41
3.2. Політичний та мовний потенціал В.О. Зеленського.....	47
3.3. Сугестивні технології політичних промов Володимира Зеленського.....	53
Висновок.....	64
Список використаної літератури.....	67
Додаток 1.....	70
Додаток 2.....	71
Додаток 3.....	75
Додаток 4.....	82

Вступ

У сучасному світі політична комунікація виступає як ключовий інструмент, що допомагає політичним лідерам ефективно спілкуватися зі своїми аудиторіями та впливати на їхні думки, змінювати їх переконання і поведінку. Мовна комунікація, зокрема, здатна здійснювати сильний емоційний вплив на громадськість та мобілізувати її до дій.

Цікавим аспектом політичної мовної комунікації є сугестивний потенціал політичних промов. Політичні лідери широко використовують різноманітні риторичні стратегії та мовні засоби з метою переконати, організувати або надихнути свою аудиторію. Застосування сугестивного потенціалу мовлення дозволяє досягти бажаного ефекту і викликати певну реакцію чи зумовити поведінку слухачів.

Основними завданнями роботи є:

- Вивчення теоретичних підходів до мовної комунікації, лінгвопрагматики і сугестології. Будуть розглянуті основні концепції і моделі, що описують взаємодію мовлення, її сприйняття та впливу на реципієнта.
- Аналіз політичних промов лідерів держав з точки зору їх сугестивного потенціалу. Будуть виокремлені та досліджені мовні засоби, такі як ритм, метафори, епітети, риторичні фігури та інші, що спрямовані на створення певних емоційних та психологічних впливів на аудиторію.
- Визначення ефективності сугестивного потенціалу політичних промов. Будуть проаналізовані результати впливу промов на масову свідомість, громадську думку та поведінку. Також будуть розглянуті можливі етичні аспекти використання сугестії у політичній комунікації.
- Висновки та рекомендації. На основі проведеного дослідження будуть сформульовані висновки щодо сугестивного потенціалу політичних

промов та їх впливу на аудиторію. Також будуть надані рекомендації щодо ефективного використання мовної комунікації політичними лідерами з урахуванням сугестивного потенціалу текстів.

Перший етап роботи складався із відбору наукових матеріалів для аналізу та роботи з ними. Об'єктом дослідження були тексти промов дійсного Президента України Володимира Зеленського, а предметом – текстова структура та ключові сугестивні засоби вербального впливу на аудиторію.

Метою роботи є в першу чергу дослідження ефективності та впливу політичних промов на аудиторію на основі опрацьованого матеріалу щодо історії розвитку теорії мовної комунікації та аналізу політичної промови як текстової одиниці. Варто зазначити, що основною метою роботи є аналіз політичних звернень голови української держави, спрямованих на різні аудиторії.

Для досягнення цієї мети було здійснено такі кроки:

- Розглянути теорію мовної комунікації та лінгвоперсонологію як відокремлені напрямки сучасної лінгвістики.
- Вивчити теоретичний аспект політичних промов, їх роль в політиці та вплив на суспільство.
- Обрати кілька політичних промов для дослідження їх впливу на аудиторію.
- Зібрати дані про аудиторію, яка слухала промови, включаючи їх соціальний статус, політичні переконання та інші фактори, які можуть впливати на їх реакцію.
- Проаналізувати промови, використовуючи такі методи, як аналіз змісту, дослідження ритміки та інших риторичних прийомів, структури промови та інші.
- Дослідити реакцію аудиторії на промови, включаючи їх емоційну реакцію та реакцію на зміст промови.
- Порівняти ефективність різних промов та їх вплив на аудиторію.

- Зробити висновки про ефективність політичних промов та їх вплив на аудиторію та надати рекомендації щодо політичного маркетингу та комунікації.

Наукова новизна роботи визначається таким чином:

- Аналіз промов Зеленського як політичного лідера воєнної доби. Дослідження може зосередитися на тому, як він зумів використовувати різні сугестивні стратегії та комунікативні прийоми для здійснення впливу.
- Вивчення ефективності політичних промов В.Зеленського на різних етапах його політичної кар'єри, включаючи виступи під час повномасштабного вторгнення, виступи на міжнародних форумах та інші.
- Порівняння політичних промов Зеленського з його іншими промовами воєнного часу з використанням методів аналізу змісту та риторичних стратегій.
- Дослідження впливу політичних промов Зеленського на громадську думку та переконання українців, а також їх відображення в ЗМІ.
- Розгляд можливості використання риторичних прийомів та стратегій Зеленського в політичному маркетингу та комунікації в Україні та інших країнах.

Усі ці аспекти можуть зробити свій внесок у розуміння того, які сугестивні стратегії та прийоми риторики можуть бути ефективними для політичного лідера у сучасному світі і які особливості комунікації можуть допомогти в набутті підтримки виборців.

Перший розділ представляє собою аналіз комунікації з точки зору мовної та лінгвопрагматичної парадигми за допомогою видання Г.Г. Почепцова «Теорія комунікації». У цьому розділі також детально розглядається проблема кризових комунікацій в українському просторі під час російсько-української повномасштабної війни.

У другому розділі висвітлюються процеси мовного впливу. Детально описуються процеси аргументації, маніпуляції та сугестії. Основною допоміжною літературою стала робота Ю. Габермаса «Теорія комунікативної дії» та інші роботи В. Мацежинського., Т.Гранчак, О.Снитко та ін.

Третій розділ присвячений огляду саме політичної комунікації на прикладі політичних промов. Вперше поняття політичної системи як комунікативно-інформаційної було відрекомендоване німцем Карлом Дойчем. Через деякий час теорію німецького ученого доповнив Юрген Габермас. Політична комунікація реалізується у всі галузі та рівнях, але зазвичай ідентифікується з масами людей і, таким чином, пов'язана з масовою комунікацією. Мета даного дослідження полягає в тому, щоб проаналізувати політичну промову як важливий інструмент політичної комунікації та розглянути її вплив на суспільство.

Останнім етапом роботи був аналіз промов В. Зеленського: промова на Канському фестивалі від 17 травня 2022 [<https://www.president.gov.ua/news/sogodni-znovu-vijna-za-svobodu-i-znovu-potribno-shob-kinemat-75121>], новорічне привітання від 31 грудня 2022 [<https://www.president.gov.ua/news/novorichne-privitannya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelens-80197>] та промова у Британському парламенті від 8 лютого 2023 року [<https://www.president.gov.ua/news/bojovi-litaki-dlya-ukrayini-krila-dlya-svobodi-vistup-prezid-80857>]. Починаючи 24-го лютого 2022 року і до сьогодні, голова Української держави чи не щодня зв'язується зі знаковими іноземними аудиторіями та виступає перед національними парламентами, серед яких є зустрічі з країнами НАТО чи країнами ЄС. Як свідчать науковці, офіційний Київ робить виступ Зеленського одним із найефективніших інструментів дипломатичного впливу на колективний Захід. Володимир Олександрович коригує в позитивний для України бік суспільні та політичні настрої своїми промовами.

Методологічну основу склали роботи Р. Крейга, Р. Якобсона, Ю. Лотмана, Г. Грайса, Т. ван Дейка, Дж. Л. Остина, Р. Шварценберг та ін.

Ця дипломна робота спрямована на розширення розуміння мовної комунікації у політичній сфері та виявлення впливу сугестивного потенціалу на формування думок та переконань громадськості. Вона має важливе значення для політичних лідерів, консультантів з комунікацій та дослідників, які цікавляться взаємодією мови і політики.

Розділ 1. Теорія мовної комунікації в сучасному науковому просторі

1.1. Мовна комунікація як наука про ефективне спілкування.

Протягом кількох останніх десятиліть у лінгвістичній науці було поставлено багато нових завдань, були окреслені нові проблеми і виявлені нові вектори дослідження мови у руслі антропологічної парадигми, яка домінує у мовознавстві.

Мова об'єктивує інформацію про навколишній світ і людину та надає їй форму вербальних одиниць. Розуміння нашого світу за допомогою досвіду наших пращурів, який закріплений у мові, використовується нами у здійсненні когнітивної діяльності. Інформація об'єктивується за допомогою знакових засобів та вербалізується під час здійснення актів комунікації (або ж вербального мислення у формі автокомунікації) [Див.: 1].

Акт спілкування безперечно відбувається за допомогою мовного коду. Потреби суспільства зумовлюють необхідність спілкування, тобто комунікація передбачає досягнення певної прагматичної цілі. Тому така мета класифікується за трьома основними типами: інформаційний, предметний, комунікативний. Під час реалізації всіх типів цілей здійснюється мовний вплив на реципієнта [Див.: 21].

У ХХІ столітті мовний вплив залишається такою ж актуальною сферою дослідження, як і в попередні епохи. Вектори цього процесу вже визнаються достатньо чітко окресленими, але він не має універсальної методики дослідження.

Наприкінці ХХ століття найпоширенішим об'єктом лінгвістичних досліджень стає процес комунікації, точніше саме мовної комунікації. Інтерес до такого роду спілкування за останні роки зростає. Приводом щодо такого розвитку є процеси глобалізації та інформатизації, а також і збільшення обсягу людських знань, що

стимулюють різноманітні базові та спеціалізовані лінгвістичні дослідження багатовимірною феномену, яким вважається саме комунікація — процес активного обміну інформацією, який супроводжується соціальною взаємодією.

Дослідники зазначають, що середньостатистична людина витрачає приблизно 70% свого часу на різні типи спілкування. Отже, можна стверджувати, що комунікація не лише зберігає та транслює інформацію між індивідами, а забезпечує виникнення, існування та поширення соціальної пам'яті [5; див. також: 42]. Таким чином у суспільстві відбувається зростання комунікативних потреб, тому коло спеціальностей, що передбачають ґрунтовну фахову підготовку відповідного напрямку, збільшується щороку.

Теорія мовної комунікації виникла внаслідок усвідомлення конкретних потреб наукового пошуку. Вона представляє собою новий інтеграційний напрямок у лінгвістиці, що став новою університетською дисципліною. Ця дисципліна має велике значення в системі підготовки фахівців, оскільки в ній органічно поєднані лінгвістичні, риторичні, семіотичні, психологічні, філософські, логічні, культурологічні, інформативні, когнітологічні, соціологічні та інші підходи до живого спілкування. Зв'язок теорії мовної комунікації з іншими гуманітарними галузями та різними університетськими дисциплінами, такими як мовознавство, загальна і прикладна риторика, прикладна лінгвістика, термінознавство, перекладознавство, логіка, філософія, соціологія, психологія, етика, інформатика, культурологія та інші, визначається перерахованими підходами до навчальної дисципліни [Див.: 42].

Оглядаючи вітчизняні та зарубіжні наукові розвідки у галузі теорії мовної комунікації, дослідники, як правило, згадують наукові праці таких українських лінгвістів, як Ф. Бацевич, А. Ішмуратов, Т. Космеда, Г. Онуфрієнко, В. Паращук, Г. Почепцов, О. Семенюк, О. Яшенкова та ін.. Узагальнення досвіду зарубіжних лінгвістів пов'язано з іменами Е. Берна, Т. Ван-Дейка, А. Вежбицької, Г. Грайса, Д. Гудкова, О. Залевської, В. Карасика, М. Макарова, П. Сопера, Т. Ушакової та

інших [Див.: 42]. Комунікація, як зазначається в наукових працях, виконує широкий спектр функцій у суспільстві, і однією з найважливіших і дефіцитних у сучасному світі є функція впливу. Ця функція комунікації вивчається у риторичі, лінгвопрагматиці та лінгвістиці впливу.

Зазначений перелік підходів до даної навчальної дисципліни обумовлює її взаємозв'язок з іншими гуманітарними галузями та різними університетськими дисциплінами, що охоплюють мовознавство, загальну і прикладну риторичу, прикладну лінгвістику, термінологію, перекладознавство, логіку, філософію, соціологію, психологію, етику, інформатику, культурологію та інші напрями [Див.: 41].

У своїй оглядовій статті, присвяченій вивченню комунікації у лінгвістичному вимірі, Г.Онуфрієнко та А.Черневич, зазначають про те, що за походженням іменник "комунікація" походить від латинського слова "commūnicātio", що означає "повідомлення, передача". Це слово у свою чергу пов'язане з дієсловом "commūnico", яке має значення "роблю спільним; повідомляю; з'єдную", і воно випливає з прикметника "commūnis", що означає "спільний". Дослідники звертають увагу на цікавий факт, а саме: російський тлумачний словник В. Даля (1881) визначав це поняття як "дороги, засоби зв'язку між місцями", і до революції інших значень цей термін не отримав, хоча з початку ХХ століття змінилася його правописна норма на подовжене "м" (рос. коммуникация), а у двадцяті роки минулого століття в каталозі бібліотеки Конгресу США слово "комунікація" можна було знайти лише у двох рубриках: "Комунікація та транспорт" і "Військова комунікація" [Див.: 42]. З появою електронних засобів зв'язку з'явилася необхідність розглядати комунікацію як трансляцію інформації технологічними каналами. Тому ідеї фізиків, механіків, філософів, соціологів, психологів, лінгвістів вплинули на формування поняттєвого змісту терміна "комунікація". Це спричинило широке переосмислення цих ідей як у вітчизняній, так і в європейській науці.

У загальному і поширеному розумінні, комунікацію визначають як процес обміну інформацією, такою як факти, ідеї, погляди, емоції і т.д., між двома або більше особами, спілкування за допомогою вербальних та невербальних засобів з метою передачі та отримання інформації [Див. про це :25].

Очевидно, що комунікація як формальна категорія знань ґрунтується у кожній галузі чи науці по-різному. Роз'яснення терміна *комунікація* не набула чіткої сталості, і, тому, дефініції цього поняття є занадто багато.

Г. Почепцов стверджує, що *комунікація* — це процес перекодування невербальної інформації у вербальну, вербальної - в невербальну. Науковець розглядає комунікацію як інтенсифікацію наявних комунікативних інтенцій, їх перехід у більш технологічну форму, під якою розуміють досягнення прогнозованого результату на відміну від випадкового процесу [5]. Відповідне тлумачення ґрунтується на працях психолінгвістів, які дотримуються концепції образної основи розумових процесів – М.Жинкіна, І.Горелова та ін.

Семіотик Р. Якобсон вважав, що комунікація - це процес передачі інформації між людьми за допомогою знакових систем або ж сигналів [37; а також 42]. Визначення терміна «комунікація», яке подано у працях Ю. Лотмана, пов'язується саме на тим, хто передає інформацію, тобто трансляція інформації потребує певних умінь, зокрема досконалого знання мови реципієнта і практичного вміння перекладати текст [21].

Посилаючись на праці Ф.Шаркова, Г.Онуфрієнко та А.Черневич пропонують розрізнити три аспекти у тлумачення поняття комунікації. По-перше, комунікація може бути розглянута як засіб зв'язку між будь-якими об'єктами матеріального та духовного світу, тобто як окрема структура. По-друге, це спілкування, в процесі якого люди обмінюються інформацією. По-третє,

комунікація може розумітися як передача та масовий обмін інформацією з метою впливу на суспільство та його складники [42].

Широко відомим в Україні є ім'я львівського дослідника мовної комунікації професора Ф. Бацевича, який окреслює два підходи до сутності процесу комунікації:

- Механістичний
- Діяльнісний

Механістичний підхід полягає в тому, що комунікація сприймається як один скерований процес кодування і передачі інформації від адресанта до адресата. Межі другого підходу до комунікації передбачають її розуміння як спільної діяльності усіх учасників, у результаті якого формується спільний погляд на об'єкти та дії з ними [9].

Варто звернутися до філософії, аби віднайти правильне твердження щодо терміна *комунікація*. Філософи розуміють комунікацію як спілкування, тобто входження у взаємини за допомогою різних засобів людської взаємодії. І це, звичайно ж, є правдою. Адже комунікація передбачає не лише вербальні та невербальні способи спілкування, а й економічні, політичні, інформаційні та інші способи взаємин між людьми на відміну від діалогу [Див. : 31].

До речі, східноєвропейські філософи представляють комунікацію як технізоване та знеособлене явище, що є позбавленим присутності живої людини, тому тут переважають поняття діалогу та спілкування [4].

У ході розвитку комунікації як чітко окресленого способу спілкування в кінці ХХІ-го століття формується наука про ефективне спілкування. Ця наука має назву лінгвістики мовного впливу. Мовний вплив ґрунтується на психолінгвістичних вимірах поведінки людини. Становлення лінгвістики мовного впливу як науки зумовлено низкою причин. Кінець ХІХ-го —ХХ-е

століття характеризується з соціально політичної точки зору у межах розвитку свободи, демократії, появи ідей свободи особистості та рівність людей. З кінця XIX-го століття змінюється концепція людини в суспільстві. Людина починала адекватно та продуктивно функціонувати в суспільстві, що зумовлюється не лише розвитком культури, літератури та мистецтва, а й виникненням наукової психології та психології концепції людини. У психологічному плані людина — не лише носій та реципієнт, а й різностороння психологічна особистість. Збільшення несхожості людей один на одного веде до ускладненого спілкування між ними, що і зумовлює потребу в науці про спілкування, в навчанні спілкуванню. Отже, прагматичні причини виникнення розвитку науки про мовний вплив в XX-му столітті пов'язані з розвитком самого людського спілкування. Над вивченням комунікації працювали не лише вітчизняні науковці, тому у становленні західної теорії комунікації можна виділити декілька етапів. Після того, як закінчилася друга світова війна та почала розвиватися інформаційна теорія, технології формувалися в межах різних соціальних наук, де чітко виділені нові підходи до вивчення процесу комунікації, ознакою яких стає розгляд комунікації як трансляції інформації, необхідними складниками якої визнавалися джерело інформації, адресат інформації, канал передачі та шум [Див. : 5]

У своїх оглядах дослідники звертають увагу на те, що у сучасних дослідженнях широко використовується математична модель комунікації, розроблена Клодом Шенноном і Ворреном Вівером [Див. : 42]. Ця модель визначає комунікацію як процес передачі та сприйняття інформації від одного джерела до іншого. Згодом модель була модифікована і стала широко використовуватись як модель інформаційної трансмісії. Незважаючи на визнані обмеження, особливо у контексті лінійного та односпрямованого характеру комунікації, ця модель залишається популярною в комунікативній теорії та практиці, зокрема у сфері масової комунікації, як зазначає Роберт Крейг [3]

У 50-60-х роках 20 століття комунікація почала розглядатися як людський фактор, і відбувся процес "психологізації". Цей період також був визначений з'явленням нової дисципліни, що вивчає міжособистісну комунікацію. У цьому напрямку значний внесок зробили антропологи, психологи, психіатри та психотерапевти, зокрема Грегорі Вейтсон, а також каліфорнійська група дослідників Palo Alto Group під керівництвом психотерапевта Пола Вацлавика. [36].

Їх методика аналізу комунікації характеризується взаємодією, точніше створенням певної спільності, певної ланки взаєморозуміння між учасниками комунікації. Цими науковцями акцентовано увагу на необхідності зворотного зв'язку й урахування сфер особистого досвіду у створенні цього взаєморозуміння.

Початок 21 століття відзначає третій етап розвитку комунікації як теорії, який триває й донині. Цей етап відрізняється поширенням систематичного підходу до аналізу комунікації самої по суті. Варто зазначити, що комунікацію все ще сприймають як соціальний процес. Учені зосереджують свою увагу на інтерактивних та трансакційних аспектах, що означає, що суб'єкт комунікації є одночасно відправником і одержувачем повідомлення. Будь-який комунікативний процес включає не лише поточну конкретну ситуацію спілкування, а й минулий досвід (пережите) та майбутнє проєкцію [див.: 19].

І хоча в більшості комунікативних ситуацій чітко розмежовано початок і кінець, тобто вони є дискретними, не відомо де, коли, з ким, яким чином, у який спосіб комунікація з одним партнером може набути продовження у відносинах спілкуванні з іншими партнерами. У цьому сенсі участь у процесах комунікації є нескінченною, а відтак її межі не завжди можна чітко визначити (див.: [36]).

1.2. Лінгвопрагматика як основа вивчення взаємозв'язків мови

Лінгвістична прагматика - один із найперспективніших і відносно нових напрямів у сучасному мовознавстві. Як складова вона входить у теорію мови та

вивчається у курсі загального мовознавства. Прагмалінгвістика протилежна формальній лінгвістиці, яка більше фокусується на мовній формі, ніж у використанні мови. Цей напрямок пов'язаний з вивчення мови та з теорією мовленнєвих актів. А якщо говорити докладніше, то в сферу цієї дисципліни входить аналіз явних і прихованих цілей висловлювання, внутрішньої установки того, хто говорить, і готовності того, хто слухає, «піти назустріч» у досягненні шуканого сенсу; вивчення типів комунікативної поведінки: мовної стратегії та тактики, правил діалогу, спрямованих на досягнення ефективності спілкування, використання так званих «непрямих» мовних актів та різноманітних прийомів мовної гри [див.: 10].

Наука лінгвопрагматика виникла в результаті розвитку лінгвістики в другій половині ХХ століття. Вона є результатом поєднання лінгвістичних, психологічних та філософських підходів до вивчення мови та комунікації.

Основоположниками лінгвопрагматики вважаються філософи та лінгвісти Пол Грайс, Йосіф Пітер Старкі та Герберт Політцер. У своїх працях вони висвітлювали поняття мовної дії та мовної поведінки, які визнали ключовими у вивченні мови в контексті комунікації. У подальшому розвитку лінгвопрагматики значний внесок зробили такі дослідники як С.Аверинцев, М.Бахтін, Сірдж Парет, Ервін Гофман та інші. Грунтовний огляд шляхів розвитку лінгвопрагматики подано у фундаментальній статті Ф.Бацевича «Лінгвістична прагматика: спроба обґрунтування проблемного поля і дослідницької одиниці»

[https://movoznavstvo.org.ua/index.php?option=com_attachments&task=download&id=340].

Термін прагматика (від грецьк. кореня зі значенням 'дія', 'справа', 'користь' були введені американським вченим Чарльзом Моррісом наприкінці 30-х років ХХ століття. Він використав ідеї прагматизму для створення власної теорії знаків (семіотики). Отже, Ч.Морріс виділяв три основних напрями (вектори) семіотики: синтактика - формальні відношення між знаками, семантика – відношення знаків

до об'єктів дійсності - і прагматика -відношення між знаками і мовцями. зв'язку та взаємовпливу семантичного і прагматичного у значенні мовних одиниць [24].

Лінгвопрагматика має на меті вивчення мови в контексті, який включає соціальні, ситуативні та інші аспекти, і її дослідження спрямоване на розуміння мови як засобу комунікації. Вона тісно пов'язана з іншими галузями гуманітарних (і, власне, лінгвістичних) знань, такими як теорія мовних актів, дискурсний аналіз, соціолінгвістика, етнолінгвістика, психолінгвістика, антропологія та інші. Ці взаємодії часто призводять до того, що межі між цими дисциплінами стають розмитими [див. : 6].

Антропоцентрична парадигма в мовознавстві, що детермінувала фокусування уваги на людині, її діяльності у процесі вивчення мови, відкриває нові наукові зв'язки: психолінгвістичні, соціолінгвістичні, етнолінгвістичні та ін. Завдяки мові процес формування думки доступний науковому дослідженню: «аналіз і результати його відображені і закріплені в мові. Перш ніж рухатися далі в будь-якому з цих напрямків, що пропонуються різними науками, необхідно витягти все, що можливо з мови, і зробити це має лінгвістика» [див.:38]. Це завдання ускладнюється тим, що в процесі функціонування в мові слово «обростає» додатковими сенсами і набуває іноді специфічні для культури, філософії та психології народу семантичні компоненти: «У мові діють фактори, що йдуть від людини, яка не може бути лише носієм мови чи одиницею соціального колективу, але завжди залишається неповторною особистістю зі своїми неповторними думками, почуттями та устремліннями. Слова у мові функціонують не як усереднені, безособові ономати, вони наповнені унікальним змістом, що визначається ситуацією мови та особистістю того, хто говорить» [10].

Існує кілька важливих «законів» або «принципів» лінгвістичної прагматики, які допомагають пояснити, як мова використовується в комунікативних ситуаціях.

До них належать:

- Максими Грайса: це набір принципів, запропонованих філософом Г.П. Грайс, які описують, як повинні поводитися доповідачі та слухачі, щоб ефективно спілкуватися. Максими включають максимум кількості (говоріть достатньо, але не занадто багато), максимум якості (будьте правдивими), максимум відповідності (дотримуйтесь теми) і максимум способу (будьте ясними та лаконічними) [12].
- Теорія ввічливості: ця теорія, розроблена лінгвістами Пенелопою Браун і Стівеном Левінсоном, описує, як носії використовують мову, щоб підтримувати соціальні стосунки та уникати образ. Теорія припускає, що ввічливість досягається за допомогою таких стратегій, як хеджування (використання обережної або невпевненої мови), непрямість (використання натяків або підтекстів замість прямої мови) і пом'якшення (використання мови для пом'якшення впливу висловлювання) [див. коментарі у праці 43 та ін.].
- Теорія мовленнєвих актів: ця теорія, як згадувалося раніше, описує, як мова використовується для виконання різних комунікативних функцій або мовленнєвих актів, таких як запити, накази, запитання чи обіцянки. Теорія підкреслює важливість контексту для тлумачення передбачуваного значення висловлювання.
- Теорія релевантності. Ця теорія, запропонована вченими-когнітивістами Деном Спербером і Дейдре Вілсон, підкреслює важливість релевантності в спілкуванні. Теорія припускає, що мовці та слухачі постійно прагнуть передати інформацію, яка є актуальною та інформативною, і що це спонукає до інтерпретації мови [див. про це : 7, 86].

Ці принципи та теорії допомагають пояснити, як мова використовується в різних комунікативних ситуаціях, і забезпечують основу для розуміння того, як смисл створюється через використання мови. Вони є важливими інструментами для

аналізу та тлумачення мови в різних контекстах, включаючи повсякденну розмову, ділове спілкування, політику тощо.

Сьогодні лінгвопрагматика є однією з найбільш важливих галузей лінгвістики, яка вивчає мову як засіб комунікації та соціальної взаємодії.

Проблеми, які розглядає лінгвопрагматика:

Лінгвопрагматика вивчає мову в контексті її вживання в комунікативних ситуаціях. Тому вона розглядає багато проблем, пов'язаних з використанням мови у реальних життєвих ситуаціях. Ось деякі з цих проблем:

- Мовні дії та їхні наслідки. Лінгвопрагматика досліджує, які дії здійснюються мовою, які є їх мета та які наслідки вони мають для комунікації.
- Мовна поведінка та її соціальні наслідки. Лінгвопрагматика досліджує, як мова використовується в соціальних взаєминах та які наслідки це має для взаємодії між людьми.
- Мовна компетенція та мовна ввічливість. Лінгвопрагматика вивчає, як люди володіють мовними знаннями та як вони використовують мову для вираження своїх інтенцій у різних соціальних ситуаціях.
- Мовна адаптація. Лінгвопрагматика досліджує, як люди з різних культур використовують мову для спілкування між собою та як вони адаптують свою мову до культурних та соціальних різниць.
- Мовні помилки та недоліки. Лінгвопрагматика досліджує, які помилки та недоліки можуть виникати в процесі мовлення, та як вони можуть впливати на розуміння мовлення іншими людьми.
- Мовна маніпуляція. Лінгвопрагматика досліджує, як мова може бути використана для маніпулювання людьми та які наслідки це може мати [див.: 38].

Основні поняття лінгвопрагматики:

- теорія мовних актів, вивчає цілі висловлювань та типи мовних актів;
- правила ведення розмови, особливості мовного етикету;
- пресуппозиції (фонові знання тих, хто говорить, те, що їм відомо від самого початку)
- імплікатури (приховані смисли висловлювання, те, що не називається, але передбачається) [38].

Теорія мовленнєвих актів є однією з основних теорій лінгвістичної прагматики, яка зосереджена на вивченні того, як мова використовується для виконання різних комунікативних функцій і дій. Її спочатку запропонували філософи Джон Остін і Дж. Л. Серл у середині 20-го століття, і з тих пір він став основною галуззю дослідження в лінгвістиці, філософії та дослідженнях комунікації [див.: 25].

Відповідно до теорії мовленнєвих актів, кожне висловлювання має кілька вимірів: це - локутивний акт, який є буквальною значенням використаних слів, та ілокутивний акт, який є передбачуваним значенням або функцією висловлювання. Ілокутивний акт можна далі розбити на різні мовленнєві акти, такі як прохання, обіцянки, вибачення, вказівки та твердження. Ці мовленнєві дії здійснюються мовцем з метою досягнення певної комунікативної функції чи впливу на слухача [27].

Теорія мовленнєвих актів є особливо важливою у вивченні лінгвістичної прагматики, оскільки вона підкреслює той факт, що значення висловлювання залежить не лише від вживаних слів, але також залежить від соціального та культурного контексту, у якому воно використовується. Іллокутивна сила висловлювання або передбачуване значення чи функція не завжди чітко вказується, але має бути виведено з контексту та знань, якими поділяються мовець і слухач.

Теорія мовленнєвих актів має численні застосування в реальних ситуаціях, таких як судові процеси, політичні промови та повсякденні розмови. Розуміючи

іллокутивну силу висловлювання, ми можемо краще інтерпретувати передбачуване значення слів мовця та відповідати належним чином. Це особливо важливо в ситуаціях, коли непорозуміння або неправильне спілкування можуть мати серйозні наслідки, наприклад, у правовій системі чи під час переговорів. [38].

Лінгвопрагматика відіграє важливу роль у сучасній політиці, оскільки політичний дискурс значною мірою покладається на мову для передачі повідомлень і переконання аудиторії. Політичні лідери використовують мову стратегічно для досягнення своїх цілей, чи то для отримання підтримки політики, дискредитації опонентів або мобілізації своєї бази.

Одним із прикладів використання постулатів лінгвопрагматики в політиці є використання евфемізмів і навантаженої мови. Політики часто використовують евфемізми, щоб пом'якшити вплив негативних подій або подати інформацію про них у позитивнішому вимірі. Наприклад, замість слова «війна» політики можуть використовувати терміни «збройний конфлікт» або «миротворча місія». Подібним чином «завантажену» мову можна використовувати для формулювання проблем певним чином або для звернення до емоцій. Наприклад, політики можуть використовувати такі фрази, як «законодавство, що вбиває роботу» або «закон і порядок», щоб викликати сильні почуття та заручитися підтримкою виборців [Див. про це також : 44].

Іншим аспектом лінгвопрагматики в політиці є використання непрямих мовних актів. Політичні лідери можуть використовувати непрямі мовні акти, щоб робити запити, віддавати команди або передавати інформацію більш тонким способом. Наприклад, замість того, щоб сказати «Я наказую вам зробити X», політичний лідер може сказати: «Було б корисно, якби X було зроблено» або «Мені цікаво, чи X можна розглянути».

Вивчення лінгвопрагматики також може допомогти нам зрозуміти вплив мови на політичний дискурс і те, як вона може формувати громадську думку. Аналізуючи

мову, яка використовується в політичних промовах, дебатах і висвітленні в ЗМІ, ми можемо отримати уявлення про те, як політики будують свої повідомлення, як вони звертаються до різних аудиторій і як вони використовують мову для маніпулювання або переконання.

Загалом лінгвопрагматика є цінним інструментом для розуміння ролі мови в політиці та того, як її можна використовувати для досягнення різних комунікативних цілей. Вивчаючи використання мови в політичному дискурсі, ми можемо глибше зрозуміти складний зв'язок між мовою, владою та переконанням у сучасному суспільстві.

1.3. Теорія мовної комунікації в українському науковому просторі.

Термінологія, пов'язана з "теорією комунікації", почала використовуватися у 1940-х роках ХХ століття. Першими, хто застосував цей термін, були електротехніки, що проводили математичний аналіз сигналів. Офіційне народження теорії комунікації пов'язують з двома важливими публікаціями: "Математична теорія комунікації" Клода Шеннона і Воррена Вівера, а також "Кібернетика" Норберта Вінера [вище ми згадували про це, коментуючи джерело 42]. Починаючи з цього моменту, поняття "комунікація" почало привертати увагу не тільки видавництв, але й мас-медіа, культури та міжособистісних відносин. Мовна комунікація отримала значний популярність в системі освіти у вищих навчальних закладах. Розвиваючи філологічні, риторичні, когнітивні, соціальні та культурологічні принципи, академічна дисципліна "Мовна комунікація" стала пріоритетною в освітній діяльності сучасної України.

Європейська наука представляє галузь під назвою Theory of Language/Speech Communication, яка є відокремленою від інших наукових парадигм, які також активно вивчають лінгвістичні параметри мови й мовлення (традиційна лінгвістика, комунікативна лінгвістика, когнітивна лінгвістика, лінгвокультурологія). Дослідження мовної комунікації починаються в другій

половині 20 століття і швидко ширяться Західною та Східною Європою. Науковці розглядають зазначену дисципліну не лише в гуманітарному аспекті, але й в аспекті прикладного мистецтва. Тому, вважають, що теорія мовної комунікації тісно пов'язана з проблемою мовленнєвих актів, текстів, теорією дискурсу, діалогу тощо [Див. : 9, а також 19].

Оскільки ТМК вивчали не лише вітчизняні дослідники, теорія та досвід дозволяє вести міжнародні перемовини у сфері освіти та науки, у політиці та бізнесі, у рекламі та зв'язках з громадськістю, в управлінських на судових процесах, у сфері ЗМІ тощо.

Поняття та категорії, що входять у теорію мовної комунікації, дозволяють студентам чітко розуміти та аналізувати різні комунікативні ситуації. Вони навчаються відтворювати та сприймати мовлення у процесі комунікації, застосовувати не лише семіотичні засоби переконання та маніпуляції, але й забезпечувати баланс мовленнєвої події як основний принцип комунікативістики. Вони також вміють використовувати різні форми мета-повідомлень, виявляти й нейтралізувати патогенні тексти, подолати комунікативні відхилення, передбачати й вирішувати проблемні ситуації міжкультурної комунікації. Отже, ТМК як міждисциплінарна галузь сучасної гуманітарної сфери знань і нова університетська лінгвістична дисципліна своїм змістом та комплексною метою (всебічно проаналізувати комунікативний процес і його складники) відповідає новим пріоритетам освітньої діяльності в Україні та завданням її модернізації в контексті ключових ідей і вимог Болонського процесу [Див. про це докладніше : 42].

Розділ 2. Мовний вплив. Аргументація. Маніпуляція. Сугестія.

Початок ХХІ століття характеризується появою багатьох досліджень, які безпосередньо пов'язані з вивченням інформаційно-психологічних технологій. Серед таких публікацій звертають на себе увагу такі, які вивчають систему прихованого інформаційного впливу, об'єктом впливу є, безперечно, людина. Тема маніпуляцій, пропаганди та сугестії вже давно увійшла в топ-чарти наукових досліджень і публічних конфліктів завдяки функціонуванню ЗМІ (засобів масової інформації).

До недавнього часу головним об'єктом комунікаційного впливу на людину вважалася її свідомість. В таких випадках дослідницький потенціал спрямовувався на «вагомні ефекти», які сприймалися свідомістю лише в тому випадку, коли реципієнт критично їх осмислював. Критичне осмислювання призводило до відкладання інформації в пам'яті людини, а потім – і в її підсвідомості [Див.: 2]. Підсвідомість у свою чергу розглядалася як прояв людського міфу, як щось приховане та неактивне. Хоча, потім дослідження нейробіологів доводять, що підсвідомість – це «оперативна пам'ять» людини, що формує «здоровий глузд». Така пам'ять вміщає майже 70% всіх наших знань, тому й інтерес до підсвідомості за останнє десятиліття виріс майже втричі [6].

Інтерес до функціонування підсвідомості людини спровокував не лише появу багатьох досліджень, а й бажання впливати на «шосте почуття» людини. Постійний інтенсивний інформаційний потік спричинює корекційний вплив на підсвідому сферу психіки. Один із найліпших прикладів цьому є результат «політичного» та «рекламного» мислення значної частини суспільства. Завдяки впливу повторюваного моменту політичної пропаганди чи рекламної фрази у людській психіці формується підсвідомий автоматизм, який рано чи пізно

починає вливати на політичну думку, потреби людини, її вчинки та поведінку. Цей процес має назву «кодування», в ньому полягає вплив на підсвідомість з метою потенційного прибічника, споживача чи клієнта. Цей процес не є залежним від свідомого стану людини, тобто він зберігає можливість свідомого ставлення.

Зараз можна впливати на підсвідому сферу психіки отримувача, вводячи неусвідомлену інформацію у пам'ять за допомогою різних технологій, таких як магнітні плівки, дискети, лазерні диски, радіо канали тощо. Ці новітні технології дають змогу керувати станом психічного та фізичного здоров'я, а також поведінкою людини, включаючи навіть смаки, бажання та інше. Така інформація зберігається в пам'яті і сприймається як щось природне або власне. Тому сьогодні більш ніж будь-коли раніше можливе керування самопочуттям, поведінкою, настроєм та навіть світоглядом людини шляхом інформаційного впливу на підсвідомому рівні.

впливу на підсвідомому рівні.

По-перше, особливості сприйняття комунікатора реципієнтом відіграють важливу роль. Кожна людина має свої унікальні способи сприйняття і розуміння інформації. Ефективність впливу залежить від того, наскільки добре комунікатор враховує ці особливості та адаптує своє повідомлення до потреб та сприйняття реципієнта.

По-друге, характер аргументації, яку використовує комунікатор, також має значення. Якщо аргументація є переконливою, логічною і добре підтвердженою доказами, то вона більш ймовірно вплине на отримувача інформації. Комунікатор повинен обирати ефективні стратегії і аргументи для досягнення своєї мети вплинути на отримувача.

По-третє, соціальні чинники також відіграють важливу роль у впливі комунікації. Соціальна реальність, психологічні особливості значущого соціального оточення можуть впливати на сприйняття та реакцію реципієнта на

комунікаційне повідомлення. Контекст і соціальні взаємодії можуть формувати і змінювати сприйняття та реакцію людей на комунікаційні впливи.

Серед комунікації впливу можна виділити три найголовніші види процесів інтелектуальної діяльності людини:

- 1) Аргументація;
- 2) Маніпуляція;
- 3) Сугестія.

2.1. Аргументація як різновид впливу. Її складники у лінгвістичному вимірі.

Культура людини та внутрішньої особистості формується не лише завдяки знанням та зовнішній інформатизації, а й вмінням аргументовано міркувати. У широкому розумінні термін «аргументація» співвідноситься зі значенням обґрунтування певної думки з метою переконання в її істинності. В сучасній науці аргументація розглядається «як спосіб комуникативного впливу з позиції чіткого та логічного формування остаточних міркувань, умовиводів, риторичних прийомів побудування тексту, який спрямовується на переконання, а також із позиції структурної організації одиниць і компонентів аргументації»[11].

Кінцевою метою аргументації є сприйняття ключової інформації, донесеної комуникатором, тобто переконання адресатів у правильності того чи іншого твердження, яке пропонується увазі реципієнта. Тому можна стверджувати, що теорія аргументації - це теорія, яка вивчає різноманітні дискусійні прийоми, які використовуються в процесі доведення думки, - ставить у центр своєї уваги поняття "переконання" і "прийняття" [18].

Аргументація - це процес, який людина використовує для підтвердження та обґрунтування певного положення, твердження, гіпотези або концепції з метою доведення їх правдивості та доцільності. Існує кілька способів доведення та обґрунтування:

- Один із способів полягає в практичному зверненні до дійсності, такому як експерименти або спостереження. Цей підхід часто використовується в природничих науках.
- Інший спосіб полягає в використанні вже відомих положень (аргументів) та побудові логічних міркувань або доказів. В цьому випадку людина звертається до дійсності, але опосередковано. Цей підхід частіше застосовується в гуманітарних науках.

В логіці особливу увагу приділяють другому типу аргументації, де процес доведення базується на використанні інших положень, що підтверджують істинність певних ситуацій. Ця проблематика є добре розробленою у логіці, і вона становить предмет подальшого розгляду. У структурі аргументації виділяють [5]:

- тезу;
- аргументи;
- форму (схему).

Тези – це коротко сформульовані основні положення промови, лекції, доповіді, повідомлення. Тези, як ніякі інші форми об'єктивації інформації, дозволяють узагальнити матеріал, уявити його суть в коротких формулюваннях, що розкривають зміст усього повідомлення.

Аргументи - це твердження, за допомогою яких обґрунтовується теза.

Форма, або схема аргументації, — це спосіб, який застосовується для обґрунтування тези [5].

Розібравшись у структурному аспекті аргументації, варто звернутися до роздумів учених стосовно композиційного розташування елементів аргументації.

Вони розташовуються:

- Прогресивно: попереду йде теза, яка в кінці обґрунтовується аргументами;
- Регресивно: спочатку реципієнту представляються аргументи, а теза формується на фінальному етапі.

Наприклад, К. Гудкова вважає, що аргументація здатна поділятися на два рівні за структурою, що виявляється на аргументативному та функціональному рівні [Див.:14].

Логічна форма обґрунтування (висловлена думка (твердження) і її аргументація, створена за правилами логічного підсумку) містить у собі аргументаційний внутрішній резерв, що зводиться до призначення аргументу. Функційний ступінь має думку, що не належить до логічної форми, але містить обґрунтований внутрішній резерв, що зводиться до функції впливу [18].

Наміри спілкування людини, що висловлює свою думку діють на форму аргументних тверджень і, переважно, не лімітовані лише логічними методами, адже адресант теж намагається діяти на почуття реципієнта, для чого застосовує засоби прагматики.

Знайомий вислів “мета – засіб – результат”, накладена на мовленнєві формули, що представляють прийняття рішення в процесі обґрунтування, надає змогу вияснити, якими твердженнями репрезентована ціль аргументування, способи й наслідок.

Аргументні твердження є мовленнєвими способами для демонстрації думки в процесі спілкування. Категорія думки є головною для їхнього аналізу. За словами Н. Колотілової, вираження є логічним процесом, коли схвалення аудиторією

певних позицій в залежності лише від настрою висловлювань як справжніх тверджень і засобу зв'язку тези і висловів як показових обґрунтувань. Дані характеристики дужче притаманні доведенню [18]. І. Герасимова й М. Новосьолов до складників доведення зараховують, крім доведення, й обґрунтування. Обґрунтування пов'язано з “елементами переконання, які ми при цьому використовуємо, воно включаються в процес, більш чи менш інтуїтивний, вироблений звичкою” [11]. Здобуток аргументатора забезпечується тим, наскільки ідеально він може обрати твердження на користь свого рівня, рахуючи різні впливи, що відіграють важливу роль у процесі переконання, зокрема, емоційні. Аргумент – це комплекс тверджень, що є цілісним утворенням, має спільну семантику й складається з твердження (тези) і її міркувань .

Складниками висловлення є “мовець (або адресант) і слухач (або адресат) (у всій повноті соціальних і психологічних ролей, фонових знань і національно-культурних стереотипів), причини та мета повідомлення, інтенції адресанта, його оцінювання, емоції, ставлення до дійсності, змісту повідомлення, місце та час розмови, належні твердженню пресупозиції і імплікації” [Див.: 29].

Поява теорії аргументації датується періодом античності. Але сьогодні вчені найактивнішою фазою розробки теорії аргументації вважають два-три останні десятиліття. Новітнє формування теорії аргументації створюється на перетині таких наук як логіка, лінгвістика, психологія, філософія, риторика, еристика тощо. Завдання побудови загальної теорії аргументації, яке відповідає на безліч питань щодо процесу комунікації, є цілком актуальним.

Інша назва новітньої теорії – «нова риторика». Ця назва була підібрана на підставі відновлення позитивізму з часів Античності.

Аргументацію не можна обмежувати лише логічною теорією доведення, яка заснована на понятті істини, а не на понятті переконання та правильності. Вона

також не може бути повністю визначена методологією науки або еристикою - теорією суперечки, оскільки суперечка є лише одним аспектом аргументації.

Новою теорією аргументації займалися такі науковці як Х.Перельман, Г.Джонстон, Ф. ван Ємерен, Р. Гроотендорса та інші. Їх роботи відіграли важливу роль формуванні новітніх ідей теорії. Хоча, можна вважати, що навіть зараз аргументація та ідеї стосовно неї не досягли певної єдності в окремій парадигмі. Тобто, зараз аргументація – це певне поле різних тверджень чи думок щодо предмету цієї теорії, її основних властивостей, перспектив та проблем. Певні видання надають доступ до списків властивостей та рис аргументації, вони іноді повторюються, а іноді – навпаки, відрізняються. Отже, проаналізувавши деякі посібники, можна стверджувати, що аргументація має такі характерні риси як:

- Аргументація виражається вербальним способом, тобто мовою, у формі тверджень; теорія аргументації звертає увагу на конкретні взаємозв'язки між думками та ідеями, що стосуються процесу доведення певного мотиву.
- Будь-яка аргументація має чітке спрямування на посилення чи послаблення певних переконань чи доведень.
- Аргументація – це соціальний процес, який спрямовується на іншу людину чи іншу спільноту людей. Вона передбачає діалог або іншу активну реакцію реципієнта на аргументи, що були наведеними.
- Аргументація передбачає усвідомлену та розумну реакцію комунікантів-сприймачів, їх вміння раціонально усвідомлювати аргументи, розумно приймати їх або ж навпаки критикувати [11].

Також аргументацію поділяють на емпіричну та теоретичну в залежності від способу обґрунтування.

Емпірична аргументація – це спосіб обґрунтування шляхом очевидного звернення до дійсності, тобто шляхом експерименту чи спостереження. Цей спосіб характеризує природничі науки та їх певні галузі.

Аргументація, що стосується використання вже достатньо відомих тверджень (тобто аргументів) шляхом побудови певних логічних та чітких думок чи міркувань (тобто доказів), називається теоретичною. Такий спосіб обґрунтування передбачає опосередковане звернення до дійсності. Теоретичний спосіб характерний у більшості випадків лише гуманітарним наукам.

Таким чином, ми маємо пам'ятати, що для того, щоб розуміти співрозмовника, визначити думку, яку він відстоює, знайти в його обґрунтуванні помилки, обмірковано розкритикувати його думку або, вважаючи його розуміння обдуманим, прийняти його, спочатку потрібно поновити аргументацію у сукупному вигляді. Це надає шанс з'ясувати форму аргументації, а потім створити істинний висновок щодо думки комуніканта, а може, навіть і його мети. Невміння значної кількості людей у цілому оновлювати аргументації, неодноразово спричиняє таке спілкування, де кожен говорить про своє, або сприймає думку іншого комуніканта як певний потік слів, не прикладаючи зусиль щодо вивчення його.

2.2. Маніпуляція (психологічний та політичний контексти розуміння).

Маніпуляція в психології означає зміну поведінки, думок або емоцій іншої людини з метою досягнення певної мети, зазвичай на користь того, хто маніпулює. Маніпуляція може бути як свідомим, так і несвідомим процесом.

Види маніпуляцій включають:

- Емоційні: використання емоцій, щоб вплинути на поведінку іншої людини, наприклад, використання провини, страху, образи.

- Інформаційні: використання неправдивої або неповної інформації для впливу на думки іншої людини, наприклад, використання пропаганди або фейкових новин.
- Соціальні: використання соціальних норм і очікувань, щоб вплинути на поведінку іншої людини, наприклад, використання групового тиску або соціальної згоди.
- Маніпуляції відносин: використання відносин з іншою людиною для впливу на її поведінку або думки, наприклад, використання грошей, влади або почуття відданості [Див.: 5]

Маніпуляції можуть бути використані в різних сферах життя, включаючи родинне спілкування, роботу, політику, рекламу та інші. Використання маніпуляцій може бути шкідливим для іншої людини, оскільки вона може почуватися контрольованою або керованою, а також для самого маніпулятора, який може втратити довіру та повагу інших людей. Тому важливо розвивати навички спілкування, які базуються на взаємодії та повазі до іншої людини, а не на маніпулюванні.

Маніпуляція — це вид психологічного впливу, досконале здійснення якого веде до прихованого спонукання в іншої людини намірів, що не збігаються з її актуально існуючими бажаннями [5].

Політична маніпуляція - це використання різних технік та прийомів з метою зміни думки, переконань та поведінки людей з питань, пов'язаних з політикою.

Ці техніки можуть бути різними, включаючи спотворення фактів, використання емоційно заряджених слів та фраз, застосування дезінформації та високо підстроєних маніпулятивних прийомів, таких як використання остраху, гніву та інших негативних емоцій.

Ці техніки застосовуються політичними лідерами, партіями та іншими організаціями з метою впливу на громадську думку та досягнення своїх політичних цілей.

Політична маніпуляція може мати негативні наслідки для демократії, оскільки вона може призвести до зниження рівня довіри до політичних лідерів та інституцій, зменшення здатності людей до формування своєї власної думки та здібності до здійснення своїх прав як громадян. Тому, важливо бути озброєним розумінням техніки політичної маніпуляції та критично оцінювати інформацію, що надходить з політичного світу.

За визначенням В. Амеліна, техніка політичного маніпулювання використовується шляхом проникнення в свідомість під маскою об'єктивної інформації, яка містить помилковий зміст, проте є бажаною для певних груп людей. Це включає вплив на чутливі пункти суспільної свідомості, що викликає почуття страху, тривоги або ненависті. Маніпулятори також прямують досягнення хованих цілей, пов'язаних з підтримкою громадської думки своєї позиції. Політичні маніпуляції є двох видів — міжособистісні і масові. І ті, й інші мають відповідну мету і специфічні технології, завдяки яким досягають мети [Див. :21].

Для реалізації міжособистісних маніпуляцій важливо ураховувати тип і характер особистості, оскільки саме за таких чинників і здійснюється вплив на людину, а для того щоб маніпулювати групою людей, особливо достатньо широкою, необхідно досконало зважувати її загальні характеристики або ж «вразливі місця» цієї групи.

Історія нагадує нам про наявність численних маніпуляторів - осіб, що володіли стійкими психологічними характеристиками або проявляли цікаві особистісні риси. Вони вміло впливали не лише на обмежену кількість людей, а й на великі групи, використовуючи різні методи та технології для маніпулювання громадською думкою відповідно до своїх особистих або корпоративних інтересів. Прикладами таких маніпуляторів можуть бути Наполеон, А. Гітлер, Й. Сталін, М. Горбачов та багато інших політичних лідерів, які майстерно володіли технологіями формування громадської думки, як власними особистісними

характеристиками, здібностями та вміннями, так і за допомогою засобів масової інформації [2].

Основним метою політичних маніпуляцій є отримання та збереження влади. Маніпулятори прагнуть підкорити людину або групу людей своїм волевиявленням. Як зазначається у роботі В.Я. Матвієнко «Соціальні технології», завданнями політичної маніпуляції, як правило, є:

1. Зміна громадської думки: це зміна відношення людей до певних політичних питань, які можуть бути використані відповідно до політичних мет.
2. Підтримка влади: це зміцнення позиції влади відповідно до певної політичної мети.
3. Мобілізація: це мобілізація великої кількості людей для досягнення певної політичної мети.
4. Збільшення підтримки: це створення ілюзії підтримки для певної політичної партії або кандидата, що може залучити більше голосів на виборах.
5. Зменшення підтримки: це створення негативного іміджу для певної політичної партії або кандидата, що може зменшити їхню підтримку та вплив на громаду.
6. Розбещення: це створення образу влади, який деморалізує громаду та призводить до апатії та бездіяльності.
7. Підміна понять: це використання слів та понять з метою змінити їх значення або переконати людей у певній думці.
8. Створення образів: це створення позитивного образу певного кандидата або партії, що може залучити більше голосів на виборах.
9. Створення загрози: це створення загрози для громади з метою переконати людей у необхідності підтримки певної політики або влади та інші [Див.: 21].

Варто зазначити, що політична маніпуляція може мати як позитивні, так і негативні наслідки для громади та суспільства в цілому. Найкращим способом боротьби з політичною маніпуляцією є критичний підхід до інформації та здатність аналізувати її з різних поглядів.

Образ маніпулятора в політиці часто пов'язується зі словом "популіст", тобто політиком, який обіцяє людям те, що вони хочуть чути, незалежно від того, наскільки реалістично це можливо. Такі політики можуть використовувати емоційні маніпуляції, щоб залучити до своєї сторони широкі маси населення, іноді без врахування наслідків своїх обіцянок.

Зважаючи на те, що в політиці часто йдеться про владу та контроль, маніпуляції можуть стати не тільки інструментом перемоги на виборах, але і допомогти забезпечити підтримку громадськості під час здійснення різноманітних політичних дій. Проте в довгостроковій перспективі використання маніпуляцій може призвести до втрати довіри громадськості, зниження авторитету та збільшення ризику втрати влади. (Огляд методик політичного маніпулювання та характеристику особливостей їх застосування див.: <https://www.libr.dp.ua/?do=student&idm=1&idpp=1061&idp=183&ida=1153>; у 2010 році з друку вийшов навіть навчальний посібник для студентів ЗВО О.Бойка «Політичне маніпулювання» <https://academia-pc.com.ua/product/198>). Хоча маніпуляції в політиці часто мають негативний відтінок, існують випадки, коли маніпуляції можуть бути позитивними і корисними для суспільства. Позитивні політичні маніпуляції - це такі маніпуляції, які здійснюються з метою досягнення певної корисної мети, такої як покращення життя громадян, підвищення рівня розвитку країни, зміцнення демократії тощо. Ось деякі приклади таких маніпуляцій.

- Комунікація з громадянами. Політики можуть використовувати різні комунікаційні стратегії для того, щоб спілкуватися з громадянами та залучати їх до діалогу. Наприклад, заохочувати громадян до участі у

дискусіях, проводити опитування населення для збору думок про різні питання, проводити відкриті зустрічі з громадянами.

- Створення соціальної мережі. Соціальні мережі можуть бути використані для залучення громадян до діалогу з політиками та для формування спільної платформи для обговорення різних питань.
- Застосування позитивного іміджу. Політики можуть створювати свій позитивний імідж для того, щоб отримати довіру громадян. Наприклад, показувати свою діяльність у відео-блоггах, викладати фото та інформацію про свою роботу на соціальних мережах.
- Використання "виступів народного гніву". Політики можуть використовувати ситуації, коли громадяни нещасливі з певної причини (наприклад, з високими цінами на енергію) для того, щоб виступати проти дій уряду та підвищити свою популярність серед населення.
- Кампанії з просування екології та здорового способу життя. Політики можуть використовувати маніпулятивні техніки, щоб залучити увагу до питань, пов'язаних з екологією та здоров'ям, та побудувати на цьому свою політичну кампанію. Це може сприяти зростанню інтересу до здорового способу життя, зменшенню забруднення довкілля та підвищенню якості життя.
- Програми соціального захисту. Політики можуть використовувати маніпулятивні техніки, щоб залучити увагу до проблем з соціальним захистом та запропонувати програми, спрямовані на поліпшення життя малозабезпечених верств населення. Це може допомогти знизити рівень бідності та збільшити рівень соціальної справедливості.

Важливо розуміти, що позитивні політичні маніпуляції не повинні бути спрямовані на отримання особистої вигоди чи влади, а мають ставити на перший план благополуччя народу.

2.3. Сугестивний вплив.

Одним з найефективніших методів впливу є сугестія, також відома як навіювання. Це форма впливу, яка проникає поза фільтри свідомості і має на меті спонукати людину до певних дій або змінювати її світогляд та соціально-політичні установки. Суть цього явища полягає в емоційному впливі, який відбувається незахищеною відсічкою свідомості, що викликає реакцію особистості без прив'язки до власного досвіду.

Сугестія, що походить від латинського слова "suggestio" (натяк, навіювання, підказка), є процесом впливу на психічну сферу людини, який зменшує її критичність у сприйнятті та осмисленні наведеного змісту. Інформація, отримана за допомогою сугестії, вважається складнішою для осмислення та корекції, оскільки вона не ґрунтується на власному емпіричному досвіді [5].

Сугестивні технології представляють собою засоби маніпуляції, які використовуються маніпулятивними джерелами. Ці технології включають інформаційний вплив, інформаційно-технічний вплив, інформаційно-психологічний вплив, сугестію (навіювання), спеціальні інформаційні операції, акції інформаційної агресії, інформаційні війни та інформаційну зброю. Через застосування специфічних методів, які базуються на сугестії, часто виникає підкорення та покірність, а також негативне ставлення до національної духовної культури та традицій, а також до сімейних та батьківських обов'язків [див. докладно : 31]

Сугестія - це процес впливу на психіку людини з метою викликати в неї певну реакцію або поведінку. Сугестія може бути використана в різних сферах суспільного життя, таких як реклама, політика, психотерапія та інші.

Ось декілька прикладів використання сугестії в суспільному житті:

- Реклама. Рекламні повідомлення часто використовують сугестію для того, щоб підвищити ефективність рекламного повідомлення. Наприклад, використання слів, які стимулюють споживача купити товар (наприклад,

"купуйте зараз", "не втрачайте можливість", "залиште своє замовлення зараз").

- Політика. Політики можуть використовувати сугестію для того, щоб підвищити свою популярність серед виборців. Наприклад, використання певних слів або образів в промовах для того, щоб створити певну асоціацію у своїх виборців.
- Психотерапія. Сугестія може бути використана в психотерапії для зміни поведінки або переконань пацієнта. Наприклад, техніки гіпнозу можуть використовувати сугестію для зміни поведінки або підвищення самооцінки.
- Освіта. Вчителі можуть використовувати сугестію для того, щоб підвищити мотивацію учнів та збільшити їхній інтерес до навчання. Наприклад, заохочення учнів до виконання завдань або досягнення певних цілей.

Протягом тривалого періоду дослідження вербальної сугестії, увага вчених була скерована на аналіз текстів гіпнозу. Найбільший внесок в цьому напрямку зробили медики та психологи. Сугестія є невід'ємною частиною повсякденного людського спілкування, але вона також може функціонувати як спеціально організований тип комунікації, що базується на вербальних (усна або письмова мовленнєва продукція) та невербальних (знаки, символіка, міміка, жести, дії комунікатора, ситуаційне оточення) засобах. За допомогою сугестивного впливу мовлення можна закріплювати (легка маніпуляція), створювати (маніпуляція середньої складності) та змінювати (складна маніпуляція) переконання, думки і поведінку людей [5].

Особливість сугестії дає можливість протиставити її переконанню як засобу впливу та маніпуляції в цілому. Від стратегії переконання сугестію відрізняє те, що вона виключає раціональний початок і спирається тільки на асоціативно-чуттєві сторони свідомості; натомість аргументативний вплив становить

досягнення бажаної мети через переконання з опорою на раціональне обґрунтування.

Варто згадати, що вербальна сугестія- це мовний вплив однієї особи на іншу, який здійснюється навмисно або ненавмисно з боку сугестора, навіювання може відбуватися або непомітно, або ж з її відома та згоди людини.

У політичному дискурсі сугестія може бути використана для зміни переконань та поведінки виборців з метою здобуття політичної влади або збільшення підтримки політичної партії.

Наведемо декілька прикладів використання сугестії в політиці:

- Використання позитивних образів. Політики можуть використовувати сугестію для того, щоб створити позитивний образ в своїх виборців. Наприклад, політики можуть використовувати слова, які стимулюють позитивні емоції, такі як "надія", "сподівання", "майбутнє"
- Використання негативних образів. Політики можуть використовувати сугестію для створення негативного образу конкурентів або опонентів. Наприклад, вони можуть використовувати негативні асоціації, щоб створити негативне уявлення про своїх конкурентів.
- Використання психологічного тиску. Політики можуть використовувати сугестію для створення психологічного тиску на своїх виборців. Наприклад, вони можуть стверджувати, що якщо їх не оберуть, то країна опиниться в кризі або великих проблемах.

Отже, сугестія є засобом неявного впливу на емоції та почуття людей, що впливає безпосередньо на їх свідомість та поведінку. Елементи сугестії є необхідною складовою як медійного, так і політичного дискурсу, оскільки її метою є не лише надання інформації, а й вплив на формування думок та моделювання реальності.

Розділ 3. Сугестивний потенціал політичних промов лідерів держав.

Вперше поняття політичної системи як комунікативно-інформаційної було відрекомендоване німцем Карлом Дойчем [4]. Через деякий час теорію німецького ученого доповнив Юрген Хабермас [32]. Він наголосив на комунікативних впливах та відповідних елементах політики (цінності, норми, освітні функції), визначивши їх як основу соціальних та політичних систем.

Політична комунікація розуміється як передача чи обмін політичною інформацією, який розмежовує політичну діяльність та надає їй нове значення, утворює громадську думку і політичну соціалізацію громадян, приділяючи увагу їх потребам та вподобанням. Широкого значення їй надає Р.-Ж. Шварценберг – як процес передачі політичної інформації, що циркулює від однієї частини політичної системи до іншої, між політичною та суспільною системами, а також між політичними структурами, суспільними групами та індивідами”[4].

Політична комунікація реалізується у всіх галузях та рівнях, але зазвичай ідентифікується з масами людей і, таким чином, пов'язана з масовою комунікацією. Масова комунікація - систематичне поширення спеціально підготовленої інформації за допомогою технічних засобів для копіювання соціально значущої інформації (радіо, телебачення, новини, відео і т.д.) і застосовується для впливу на поведінку, думки, інтереси і оцінки людей [23].

Масова комунікація розповсюджує знання про реальність. Її вплив можна вважати цілком освітнім та регулюючим соціальні відносини. Вона поширює культурні цінності, задовольняє потреби у відповідній інформації, може сприяти соціальній соборності і навпаки – розподілу суспільства на різні групи. Її основними характеристиками є пропаганда, швидкість поширення і стислість

інформації. Вона може бути організованою (цілеспрямованою) або спонтанною [36, с.6].

Значення політичної комунікації відображає своєрідність комунікативного процесу, який має свої власні джерела інформаційного контакту, особливий тип організації та втілення соціальних відносин, специфічні функціональні навантаження всередині суспільства, власну морфологію, багаторазове опосередкування стилю комунікації різних соціальних груп.

Сучасна політична комунікація носить медійний характер, тобто зараз активно використовуються різні засоби масової інформації, серед яких і створюється медіа середовище і т.д. Ці явища і процеси вивчаються і описуються вченими і, на наш погляд, розширюють розуміння політичної комунікації.

Такий загальний підхід до інформатизації впливає не лише на моральні, культурні, екологічні та правові аспекти, але й на політичні концепції активної діяльності суспільства, викликаючи як позитивні, так і негативні наслідки для формування індивідуальності. Присутність важливих характеристик, що підтримуються всіма складовими суспільства, визначає ступінь згоди між його окремими елементами і його стабільність. На рівні суспільства цей процес відбувається через внутрішні механізми поширення і перетворення політичної культури, а формування індивідуальних цінностей та орієнтацій, що приводять до рівноправної спрямованості, є результатом політичної соціалізації, включаючи комунікацію. Таким чином, політична соціалізація включає процеси становлення політичної культури, свідомості та поведінки особистості, вияву політичної активності та залучення індивіда до цінностей, знань та рольових моделей, що допомагають адаптуватися до політичного життя суспільства. Політична інтеграція, з свого боку, є процесом розвитку політичної культури, свідомості та особистісного розвитку, який відображає політичну активність та особисті цінності, знання та зразки, що допомагають адаптуватися до політичного життя суспільства [Див.: 4]. Зміст політичної соціалізації складають процеси інтеріоризації (внутрішнього прийняття) вимог соціально-політичної

системи суспільства у внутрішню структуру особистості (політичні потреби, установки, цінності, норми), та екстеріоризації (зворотний процес) – перетворення політичного досвіду особистості в політичну дію, поведінку, реалізації його в статусно-рольових моделях поведінки в даному політичному просторі.

Таким чином, політична інтеграція виступає як процес розвитку політичної культури, свідомості та особистісного характеру, що відображає політичну активність та особисті цінності, знання чи зразки, що дозволяють їй адаптуватися до політичного життя суспільства.

3.1. Політична промова у сфері політичної комунікації.

У цьому розділі ми розглянемо основні аспекти політичної промови, її функції та роль у політичному житті суспільства. Також ми розглянемо техніки та прийоми, які використовуються у політичних промовах, щоб досягти максимального ефекту.

Політична промова є одним з найважливіших засобів впливу на громадську думку та масові настрої. Вона має величезну потужність і може впливати на прийняття важливих рішень, формування суспільних цінностей та культури.

Мета даного дослідження полягає в тому, щоб проаналізувати політичну промову як важливий інструмент політичної комунікації та розглянути її вплив на суспільство.

Насправді ця робота присвячена спробі вивчити певний різновид політичної комунікації – політичну промову, схарактеризувавши її особливості, спираючись на вищезгадані критерії та критично осмислюючи попередні праці, присвячені розгляду зазначеного феномена, який виник в часи Давньої Греції та Риму. Саме в античні часи оратор використовував силу слова та навички спілкування з аудиторією задля того, щоб вплинути на певні рішення, змінити чи сформулювати погляди людей.

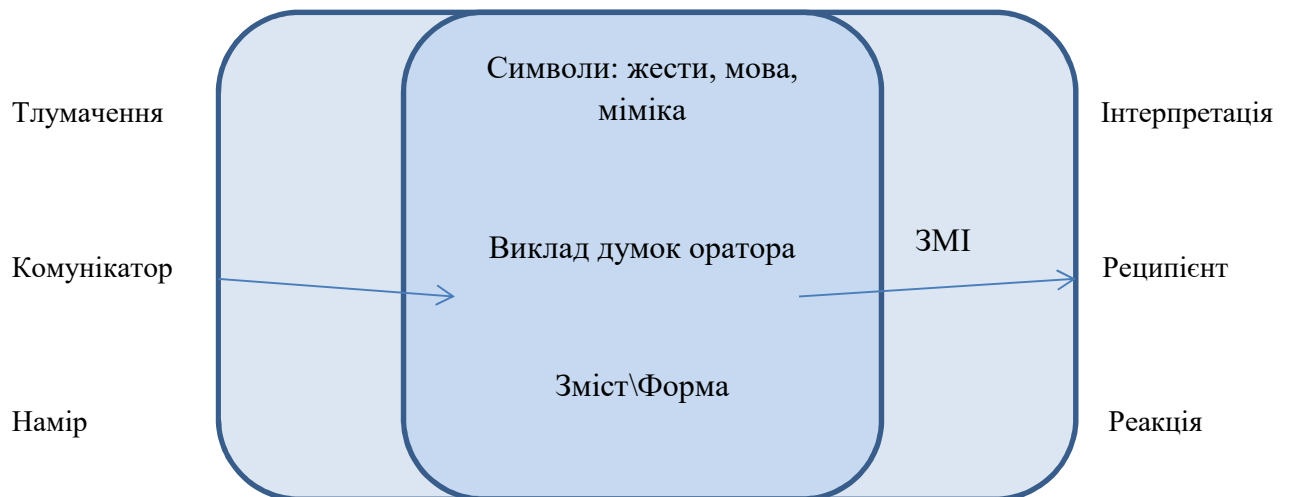
Слово “політика” походить від грецького слова “politiko”, яке означало державні або суспільні справи, сферу діяльності, пов'язану з відносинами між класами, націями та ін. У межах української наукової сфери політичну промову тлумачать у контексті лінгвістичної риторики. Наприклад, Л. Мацько в своїх роботах визначає, що політична промова – це «заздалегідь підготовлений гострополітичний виступ із позитивними чи негативними оцінками, обґрунтуванням, конкретними фактами, з накресленими планами, перспективою політичних змін» [23]. Політичною промовою може бути парламентський виступ як публічне намагання переконати аудиторію в доцільності певної ідеї, заходів, дій. Для цього використовуються оригінальні пропозиції, аргументи, несподівані думки, емоційний виклад, швидка реакція, "рамка" мовного етикету.

Метою нашої наукової роботи є узагальнення та систематизація параметрів такого складного явища, як політична промова, з урахуванням комунікативних особливостей мовців.

Думки українських учених в основному співпадають з поглядами іноземних лінгвістів. Один із найпопулярніших підходів до розуміння політичної промови запропонований німецьким дослідником Д. Грісвеле в рамках класичної риторики. Він визначає політичну промову як "комунікацію, в якій оратор повідомляє щось, а певна група людей, які перебувають у відношенні до оратора, сприймають його промову, проявляючи при цьому єдність" [6]. Це означає, що, крім самого оратора, значний вплив на аудиторію має сама промова. Особистість оратора, ситуаційні обставини та настрої слухачів є важливими елементами політичної промови.

Д. Грісвеле наголошує, що риторичне поле відносин є складною та динамічною системою, яка складається з взаємопов'язаних елементів. Головними з них є оратор, аудиторія, ЗМІ та виклад позицій оратора [6]. Існує відома схема, розроблена німецьким науковцем, яка у логічній послідовності відображає взаємозв'язки між цими елементами, що структурують процес промови:

Образ комунікатора

Образ реципієнта

Рис.1. [6]

З поданого рисунку можна зробити аналіз відносин та залежностей між членами поля у процесі розповсюдження політичної промови. Комунікатор та реципієнт – зіставлені вкладники, що мають різні чітко окреслені функції й особливості та етапи активної діяльності. Комунікатор має власну позитивну чи негативну думку щодо окремого явища чи події і виражає її за допомогою найелементарніших вербальних та невербальних символів – мови, жестів та міміки. Реципієнт, звичайно, є приймачем викладу думок комунікатора (оратора), він продукує висновки, ставлення до політичного діяча та реакцію щодо викладених думок оратора.

Політична промова є одним з найважливіших інструментів в політичному житті, оскільки вона дозволяє лідерам передавати свої ідеї та концепції своїм прихильникам і підтримувати їх у своїх ініціативах.

Мета політичної промови полягає в тому, щоб переконати аудиторію підтримати певну ініціативу, позицію або кандидата. Лідери можуть використовувати різні

техніки, такі як емоційне звернення до слухачів, передача цінностей та ідеалів, переконливі аргументи та різні види сугестії.

Структура політичної промови має певний порядок елементів, який допомагає досягти мети. Першим елементом є вступ, який повинен привернути увагу аудиторії та зробити її зацікавленою у промові. Далі йдуть основна частина промови, де лідер розглядає тему та представляє свої ідеї та позицію. Наступним елементом є заключна частина, в якій лідер закріплює свої ідеї та закликає до дії або підтримки.

Основні елементи політичної промови - це ідеї, аргументація та стиль. Ідеї повинні бути зрозумілими та логічними для аудиторії, аргументація повинна бути обґрунтованою та переконливою, а стиль повинен бути адаптований до аудиторії та створювати певний емоційний настрій.

Аналізуючи статтю І. В. Самойлової і О. Подвойської, потрібно згадати, що політичний виступ розвиває промовницьку діяльність політиків, бо він завжди є модерним, іноді може бути непередбачуваним. Майже завжди політичні промови мають високий публіцистичний тон, оскільки вони виражають певну думку, погляд, напрямок або ідеологічну позицію, що неодмінно призводить до відхилення від інших поглядів, навіть якщо вони не називаються безпосередньо. Вираження ідейної позиції, особливо перед великою аудиторією, завжди потребує пафосу, який може бути виражений різними засобами: вдалими, "ударними" перифразами, порівняннями і аналогіями, епітетами й метафорами, морально-етичними протиставленнями, ствердними запереченнями, повторенням певних ідей; гіперболами, акцентуванням окремих слів і виразів, які знаходяться відповідний вигляд у будь-якій ситуації, новоутвореннями, аритмічним синтаксисом, експресивним тонуванням. Варто зауважити, що передбачена і написана наперед політична промова завжди має бути призначена для живого виголошення. Зазвичай політична промова виходить вдало, коли вона не прочитана або виголошена напам'ять, а сказана зі зрозумінням та виразністю [39, с. 21].

У політичних промовах важливу роль відіграє не тільки зміст, а й форма викладу. Ритмічна побудова тексту допомагає підкреслити важливі моменти та зберегти увагу слухачів. Наведемо деякі закономірності ритмічної побудови тексту, що використовуються у політичних промовах, ці текстові ознаки були визначені дослідниками у процесі традиційного аналізу:

- Повторення. Повторення одних і тих же слів, фраз або ідей залучає увагу слухачів та підсилює їх ефект. Повторення можуть мати різні форми, від повторення окремих слів до повторення цілих фраз.
- Антитеза. Антитеза - це поєднання двох протилежних ідей або понять у одному реченні. Вона допомагає привернути увагу до особливо важливих моментів, зробити акцент на протилежності та протиставлення.
- Метафора. Метафора - це перенесення значення з одного слова на інше, звичайно більш відоме та зрозуміле. Вона допомагає пояснити складні ідеї та зробити їх доступнішими для слухачів.
- Ритмічні засоби. Ритмічні засоби включають такі елементи, як повторення звуків, рими, асонанси та інші звукові ефекти. Вони допомагають створити певний ритм та мелодію, що роблять текст більш запам'ятовуваним та емоційно збуджуючим.
- Паралелізм - це стилістичний прийом, який передбачає використання однакових або подібних структурних форм у різних частинах тексту. Це може допомогти створити ритмічну побудову тексту, яка збільшить його ефективність та запам'ятовуваність.
- Інверсія - це зміна порядку слів в реченні, що допомагає підкреслити певні ідеї або створити ритмічний ефект. Наприклад, "Наша країна потребує змін - змін, які ми маємо зробити разом".
- Зіставлення - це порівняння двох різних ідей або предметів з метою підкреслити їх схожість або різницю. Наприклад, "Ми не можемо

дозволити, щоб наша країна була розділена. Ми маємо стати єдиною країною, яка розвивається разом".

Висновуючи з досліджень ритмічної побудови тексту у політичних промовах, можна зробити висновок, що цей аспект має важливе значення для ефективності промови та впливу на слухачів. Ритмічна побудова дозволяє створити певний музичний ефект, який залучає увагу аудиторії та сприяє запам'ятовуванню ключових ідей.

Зокрема, використання повторень, паралелізмів та інших стилістичних прийомів допомагає створити гармонійну і сильну ритмічну структуру тексту. Крім того, зміна темпу та інтонування дозволяє створити певну динаміку промови, що допомагає зберегти увагу аудиторії протягом усього виступу.

Отже, ритмічна побудова тексту є важливим елементом політичної промови, який може значно підвищити її ефективність та вплив на слухачів. Використання стилістичних прийомів та зміна темпу та інтонування дозволяють створити гармонійний та запам'ятовуваний текст, який сприяє успішному досягненню цілей політичного виступу.

Політична промова в Україні під час війни є надзвичайно важливим інструментом впливу на громадську думку та мобілізації нації. Уміння виступати та ефективно комунікувати з громадою є надзвичайно важливим для політичних лідерів в умовах війни та конфлікту.

Одним із головних завдань політичної промови в умовах війни є збір громадської підтримки та мобілізація нації для боротьби з агресором. Політичний діяч, оратор повинен донести до аудиторії серйозність ситуації, зробити її зацікавленою в проблемі та змусити діяти відповідно до ідеології виступаючого. Політичні лідери повинні використовувати різноманітні методи впливу на аудиторію, такі як емоційна зворушливість, переконлива аргументація, використання позитивних символів та інші.

Окрім того, політична промова в умовах війни є надзвичайно важливим інструментом дипломатії. Спікер може використовувати різноманітні методи впливу на міжнародну спільноту, зокрема, переконати інших лідерів в правильності своїх позицій, використовувати емоційні апелі, проводити риторичні аналізи ситуації та інші.

3.2. Політичний та мовний потенціал В.О. Зеленського

Основним найважливішим призначенням сучасної лінгвістики впливу є аналіз вербальних та невербальних механізмів сугестії, які характеризують так званий терапевтичний текст.

Перш за все, аналізуючи будь-яку політичну промову, науковці беруть до уваги специфічну ритмічну організацію сугестивного тексту (як терапевтичного, так і патогенного). Ритм у своєму лінгвістичному тлумаченні досліджується, з одного боку, як «закономірне чергування чи повторення будь-яких елементів та співмірність, яка ґрунтується на цьому чергуванні чи повторенні», а з іншого, - як «динамічний фактор текстотворення», який передбачає не тільки закономірне повторення чи чергування формальних елементів, певну звукобуквену їх структуру, але й відповідну співмірну організацію лексичних і граматичних елементів, підпорядковану комунікативно-прагматичній меті сугестора – закріпленню домінантних смислів (і цей другий підхід є органічним для дослідження механізмів сугестії)» [40:<http://aboutyourself.ru/psivliyan/suggestivniy-text.html>].

Доведено, що навіювання супроводжується підвищеною насиченістю тексту одиницями певної однотипної семантики та наявністю так званих ключових (чи прагматично маркованих) одиниць, які виражають ці домінантні смисли.

Політичні промови лідерів мають значний сугестивний потенціал, оскільки можуть впливати на переконання та дії людей. Ці промови є важливим інструментом, який використовують лідери, щоб донести своє бачення, ідеї та плани до громадськості. Те, як лідер спілкується через свої промови, може мати

значний вплив на психіку реципієнтів, спонукаючи їх прийняти певну лінію поведінки чи політичну концепцію.

Лідери використовують свої промови, щоб викликати емоції та заохочувати дії, які вони вважають важливими. Вони можуть використовувати різні стратегії, такі як звернення до патріотизму, обіцянки знову зробити країну величною або звернення до національних цінностей тощо. Цим вони створюють у людей відчуття часу і та прищеплюють їм потребу діяти.

Одним із значних сугестивних можливостей політичних промов є здатність формувати громадську думку. Лідери можуть використовувати свої промови, щоб представити свої ідеї та переконання у спосіб, який резонує з думками громадян. Вони можуть висвітлити проблеми, які хвилюють людей, і запропонувати рішення, які, на їхню думку, принесуть користь суспільству. Таким чином вони можуть формувати громадську думку та впливати на те, як люди сприймають те чи інше питання [41].

Крім того, політичні виступи також можуть впливати на дії людей. Лідери можуть використовувати свої промови, щоб закликати людей до дії та спонукати їх брати участь у заходах, які просувають їх бачення політичної ситуації. Вони можуть спонукати людей голосувати, брати участь у мирних акціях протесту, в інших заходах, які сприяють просуванню політичних дій. Роблячи це, вони можуть створити хвилю підтримки свого порядку денного та досягти своїх цілей.

Проте сугестивний потенціал політичних промов може бути використаний і в негативних цілях. Лідери можуть використовувати свої промови для поширення неправдивої інформації, розпалювання насильства та ненависті та маніпулювання громадською думкою заради власної вигоди. Такі виступи можуть завдати шкоди суспільству та призвести до негативних наслідків.

Підсумовуючи, політичні виступи лідерів держав мають значний сугестивний потенціал, здатний формувати громадську думку та впливати на дії людей. Лідери можуть використовувати свої промови, щоб викликати емоції, спонукати

до дій і створювати відчуття часу. Однак цією владою також можна зловживати та використовувати її в негативних цілях, що може завдати шкоди суспільству. Важливо визнати сугестивний потенціал політичних промов і переконатися, що вони використовуються на благо суспільства [41].

Володимир Зеленський відіграв значну роль у формуванні сучасної України. Він намагався подолати корупцію, вирішити конфлікт на сході України та покращити міжнародний авторитет України. Хоча його критикували за деякі його кроки, його президентство принесло новий погляд на українську політику та підкреслило необхідність реформ і змін. Спадщина Зеленського буде сформована його здатністю орієнтуватися в викликах, з якими стикається Україна, і виконувати свої обіцянки щодо кращого майбутнього для країни та її народу.

Володимир Зеленський також відомий своїми мовними характеристиками, які вирізняють його від попередніх українських президентів. Мову Зеленського часто називають неформальною, невимушеною та розмовною, і це була визначальна риса його стилю спілкування.

Одним із найпомітніших аспектів мови Зеленського є його часте використання гумору та дотепу. Він часто використовує гру слів і каламбури, щоб передати своє повідомлення, що допомогло йому налагодити контакт із аудиторією та створити більш доступну особистість. Цей гумор був визначальною рисою стилю публічних виступів Зеленського і сприяв його популярності серед української аудиторії.

Ще однією особливістю мови Зеленського є використання неформальної лексики та граматики: «Вийди отсюда, розбійник». Він часто використовує просторіччя та сленг, що допомогло йому створити більш невимушений і привабливий образ.

Мова Зеленського також вирізняється простотою та зрозумілістю. Він уникає використання надто технічної або складної лексики, натомість використовує

просту, зрозумілу мову. Це допомогло йому ефективно спілкуватися з широкою аудиторією, включно з людьми з обмеженою освітою чи мовними знаннями.

Ще однією особливістю мови Зеленського є використання української мови. Зеленського як носія російської мови тривалий час критикували за те, що він погано володіє українською. Проте він докладав зусиль, щоб використовувати українську мову у своїх публічних виступах і навіть вжив заходів для вдосконалення своїх навичок української мови ще у 2019. Використання української мови Зеленському допомогло популяризувати мову та сприяло її більш широкому використанню в суспільному житті.

Зеленський часто використовує розмовну мову, що робить його виступи більш живими та емоційними. Він також використовує прості та зрозумілі слова та фрази, що допомагає йому легше донести свої ідеї до аудиторії.

Як свідчить спеціальний аналіз, В.Зеленський широко використовує прийоми сугестивного впливу, а саме смислові, фонетичні, морфологічні та синтаксичні повтори, яскраві метафори та емоційно заряджені слова, щоб надихнути своїх слухачів та переконати їх у правильності своїх ідей.

В Зеленський (і його спічрайтери) часто використовує англійські слова та фрази в своїх промовах. Це може бути пов'язано з його акторською кар'єрою та з тим, що англійська мова є важливою мовою в міжнародному спілкуванні.

Володимир Зеленський, як відомо, є актором та коміком. Його стиль комунікації та виступи мають високий сугестивний потенціал, що сприяє залученню уваги громадськості та підвищенню підтримки його політичної партії.

Звернімо увагу на декілька способів, які Володимир Зеленський використовує для створення позитивного образу та привертання уваги до себе:

- Гумор. Як комік, Володимир Зеленський вміє використовувати гумор для того, щоб залучити увагу громадськості та зробити свої виступи більш привабливими.

- Простота та доступність. Зеленський активно використовує мову просту та доступну для звичайних людей, що створює враження, що він знаходиться на одному рівні зі своїми виборцями та розуміє їхні потреби та проблеми.
- Надія та оптимізм. У своїх виступах та заявах Володимир Зеленський часто використовує позитивні слова та заклики до надії та оптимізму, що сприяє створенню позитивного образу в очах громадськості.
- Стиль "нового обличчя". Володимир Зеленський використовує свій стиль та образ, який можна охарактеризувати як "нове обличчя" у політиці, що сприяє його популярності серед молодшої аудиторії та тих, хто хоче змін у політичному житті.

Теперішній президент України відомий своїм унікальним і часто жартівливим способом самовираження. Він придумав кілька крилатих висловів, які стали популярними серед українців і допомогли визначити його суспільний образ. Ось кілька найвідоміших крилатих висловів Зеленського [див. Додаток 1].

[Додаток 1.1.] - це не просто назва мого телесеріалу, це принцип мого президентства.

[Додаток 1.2.] - Зеленський закликав громадян України долучитися до процесу змін і побудувати краще майбутнє.

[Додаток 1.3.] - Зеленський наголошував на своїй меті реформувати Україну та наблизити її до стандартів Європейського союзу.

[Додаток 1.4.]: цей вислів відображає спокійний і зважений підхід Зеленського до кризових ситуацій. Це стало популярним висловом серед українців, які використовують його, щоб заохочувати один одного зберігати спокій і зосередженість у важкі часи.

[Додаток 1.5.]: цей вислів відображає бажання Зеленського сприяти почуттю єдності та співпраці серед українців. Це стало популярним гаслом його

президентства і часто використовується для заохочення співпраці та командної роботи.

Станом на квітень 2022 року війна в Україні залишається актуальною проблемою для Володимира Зеленського та його адміністрації. Промови Зеленського продовжують торкатися конфлікту та його впливу на Україну.

У лютому 2022 року росія почала масове вторгнення в Україну, що призвело до жахливих руйнувань і переміщення мирного населення. Промови Зеленського після вторгнення підкреслювали нагальну потребу в допомозі та підтримці тим, хто постраждав від конфлікту.

У виступі в українському парламенті 17 березня 2022 року Зеленський закликав міжнародну спільноту підтримати Україну в її зусиллях захистити свій суверенітет і територіальну цілісність. Він також розповів про гуманітарну кризу в Україні та нагальну потребу допомоги та сприяння постраждалим від конфлікту.

Зеленський також наголосив на необхідності мирного вирішення конфлікту, навіть у розпал бойових дій, які тривають. У виступі перед українськими військовими на передовій у квітні 2022 року Зеленський говорив про важливість припинення вогню та необхідність переговорів для припинення конфлікту.

Окрім своїх виступів, Зеленський вжив низку заходів щодо вирішення проблеми війни та її впливу на Україну. Він працював над збільшенням військових витрат і зміцненням обороноздатності України, а також докладав дипломатичних зусиль, щоб отримати підтримку міжнародної спільноти.

Загалом, виступи та дії Зеленського у 2022 році демонструють його постійну відданість пошуку мирного вирішення конфлікту на сході України, а також вирішення нагальних потреб тих, хто постраждав від триваючих бойових дій. Ситуація залишається складною та непростою, але зосередженість Зеленського

на цій проблемі та його зусилля з її вирішення отримали широке визнання як в Україні, так і на міжнародній арені.

Отже, мовні характеристики Володимира Зеленського були визначальною рисою його публічної особистості. Його використання гумору, неформальної мови та простоти допомогло йому налагодити зв'язок із аудиторією та створити більш привабливий образ. Використання української мови Зеленським також допомогло популяризувати мову та сприяло її більш широкому використанню в суспільному житті. Стиль мови Зеленського як комунікатора зіграв вирішальну роль у його успіху як політика та громадського діяча в Україні.

3.3. Сугестивні технології політичних промов Володимира Зеленського

Промови Володимира Зеленського були критично важливим інструментом спілкування президента України зі світом та українцями. Його промови вплинули на різні аспекти українського суспільства, включаючи політичні, економічні та соціальні питання. У цьому есе ми розглянемо, як промова Володимира Зеленського впливає на світ та українців.

Одним із найважливіших способів впливу виступів Зеленського на світ є його вирішення конфлікту, що триває на сході України. У своїх виступах Зеленський наголосив на важливості мирного врегулювання конфлікту та закликав Росію поважати суверенітет і територіальну цілісність України. Його промови також були зосереджені на людських жертвах конфлікту, наголошуючи на стражданнях цивільних осіб, які потрапили під перехресний вогонь. Виступи Зеленського сприяли посиленню міжнародної уваги до конфлікту та допомогли мобілізувати підтримку позиції України.

Виступи Зеленського також мали значний вплив на внутрішню політику в Україні. Його виступи відіграли важливу роль у формуванні громадської думки з низки питань, включаючи корупцію, політичні реформи та економічну політику. Зеленський використовував свої промови, щоб наголосити на

необхідності реформ і закликати українців брати активну участь у формуванні майбутнього країни. Його виступи сприяли активізації громадянської активності та участі в політичному житті України.

Крім того, виступи Зеленського відіграли вирішальну роль у формуванні дискурсу навколо соціальних проблем в Україні. Він висловлювався з таких питань, як права ЛГБТ, права жінок і свобода вираження поглядів, наголошуючи на необхідності толерантності та інтеграції в українське суспільство. Виступи Зеленського сприяли розвитку більш відкритого та інклюзивного суспільства в Україні та сприяли підвищенню обізнаності українців щодо соціальних питань.

Однією із найміцніших політичних промов президента України стала промова на 75-у міжнародному Канському фестивалі, яка відкрила конкурс. Це було відеозвернення українського лідера до аудиторії палацу фестивалів і конгресів. Звісно, основною тематичною ідеологією промови є воєнний стан та тяжкі втрати нашої країни.

Безумовно, варто розглянути ключові ознаки сугестивного тексту та його лексико-ритмічну організацію на матеріалі розміщених в інтернет-просторі промовах діючого президента України Володимира Зеленського від 17 травня 2022 року.

Спочатку Володимир Зеленський згадує кінокласику, стрічку «Великий диктатор», зняту Чарлі Чапліном у 1940-му році, в якій висміюються всі недоліки Адольфа Гітлера. Це був перший звуковий фільм Чапліна, який привертав неабияку увагу [Додаток 2.1].

Як зазначають науковці, всі ключові, тобто високочастотні лексеми зв'язного тексту розділяються на масштабні за розміром групи мовних та контекстуальних слів. Саме цей процес об'єднання слів у ряди сприяє «виникненню внутрішньотекстових парадигм, які взаємодіють між собою та утворюють функціонально-текстові групи». Як свідчить аналіз, «центром групи стає

найчастотніша, найбільш значуща лексема (іноді – лексеми), яка набуває статусу ключової, входячи в найбільшу кількість протиставлень та відповідностей» [21].

Як вказує професорка О. С Снитко. у своїй науковій публікації [30], до складу функціонально-текстової групи входить «основна номінативна одиниця, яка може розглядатися як ім'я текстової групи, її синоніми, словотвірні деривати, її семантичні асоціати, а також лексика, яка відбиває семантичну диференціацію імені (назви роди-видових корелятивів, назви частин явища, його властивостей)» [32].

Процес утворення ритмо-хвильової організації тексту мотивується високочастотним вживанням та повтором відповідних схожих за семантикою словоформ, саме таким способом закріплюється домінантний смисл промови.

Перша група – **ГЕРОЙ («Україна та українці»)**: *«більше двох тисяч російських ракет вже вдарили по Україні», «більше 500 тисяч українців депортовані в Росію силою», «багато українців стали Гвідо», «як почалася війна в Україні», «знов, як і тоді, є війна за свободу».*

Інша функціонально-текстова група, яка сугестивно спрямована саме на європейську аудиторію – **АНТАГОНІСТ («Диктатор і його армія вбивць»)**: *«але знов, як і тоді, є диктатор», «вона (свобода) не дозволила диктаторам захопити серця людей», «людська ненависть пройде, і диктатори помруть», «якщо є диктатор, якщо є війна за свободу і якщо знов, як і тоді, все залежить від нашої єдності, то чи залишиться кіно поза цією єдністю?», «і я впевнений, що диктатор програв».* [<https://www.president.gov.ua/news/sogodni-znovu-vijna-za-svobodu-i-znovu-potribno-shob-kinemat-75121>]

Значну роль у лінгвістиці впливу відграє вербалізація, а отже, аналізуючи текст, можна зробити висновок, що зміст вищевказаних функціональних груп вербалізується завдяки високочастотним лексемам. Наприклад, абсолютну високу частотність демонструють показники таких слів:

- «Ми» - 32

- «Ви» - 18
- «Люди» - 15
- «Свобода» - 15
- «Україна» - 14
- «Війна» - 11.

Граматичний повтор і синтаксичний паралелізм у промові В.О. Зеленського:

1. «Багато українців стали Гвідо і намагаються пояснити дітям, чому доводиться ховатися у підвалі».
 2. «Багато українців стали такими, як Альдо Рейн».
 3. «Але знов, як і тоді, є диктатор».
 4. «Знов, як і тоді, є війна за свободу».
 5. «Знов, як і тоді, потрібно, щоб кіно не було німим».
 6. «І ми це ніколи не забудемо, бо це навіть не пекло».
 7. «Звичайно, ми продовжимо битися».
 8. «Ми розвинули швидкість, але замкнулися у соб»і.
 9. «ми маємо перемогти у цій битві».
 - 10.«Ми думаємо забагато і відчуваємо замало».
 - 11.«Більше, ніж техніки, ми потребуємо людяності».
 - 12.«Більше, ніж раціональності, ми потребуємо доброти і лагідності».
- [<https://www.president.gov.ua/news/sogodni-znovu-vijna-za-svobodu-i-znovu-potribno-shob-kinemat-75121>]

Фінальна частина промови – забезпечує й емоційний пік у її сприйнятті реципієнтами, бо політичний лідер держави висловлює впевненість у здійсненні поставлених завдань: [Додаток 2.2.]

Протягом 2022 українці набули неймовірної сили духу та стійкості, адже всі удари москви по суверенній території Української держави сприймались

нестерпно та надто емоційно. Підсумки гучного року міг підвести лише лідер, тому величезне враження справила на українців новорічна промова В. Зеленського від 31 грудня 2022.

У відеозверненні, де зображувалися історичні кадри минулого року, президент пригадує головні події 2022, який пройшов під знаком російської агресії. Провідною темою стало 24 лютого, тобто початок війни, коли всі українці прокинулися «іншими»: [Додаток 3.1.]

Далі Зеленський пригадує події під час повномасштабної війни, називаючи їх власними іменами різних міст, літаків, суден, будівель, написів та людей: [Додаток 3.2.]

Головною темою промови стає перемога, адже Зеленський впевненим поглядом та щирими слова ототожнює 2023 рік переможним: [Додаток 3.3.]

Згадуючи кожного українця, воїна чи то звичайного користувача соціальних мереж, пан Президент здійснює порівняння народу з родиною, дякуючи кожному із них: *«Ми всі – одна сім'я. Одна Україна»*.

З впевненістю можна стверджувати, що ця промова торкнулася кожного серця та кожної небайдужої душі, тому варто розглянути спіч глави держави більш детальніше.

Основними функціонально-текстовими групами є наступні:

«Українці у війні» - ця група є невід'ємною частиною промови, адже адресатами є саме українці. Ось деякі приклади: *«ми прокинулись»*, *«Ми побачили»*, *«Ми перемогли»*, *«Ми нічого не втратили»*, *«Ми виплакали всі сльози»*, *«Ми вистояли на ногах, бо було те, що нас тримало»*, *«Ми б'ємося й битимемося далі»*, *«Новий рік ми зустрічаємо вільними»*. Весь текст повністю пронизаний саме цією текстовою групою, тому її можна вважати фундаментом мовлення Президента.

«Україна: рух до перемоги». Простими словами цю функціонально-текстову групу можна пояснити так: цей рік, тобто 2022, Україна вистояла завдяки нашим

людям, нашим воїнам на передовій та на інформаційному фронті, нашим дітям та нашим жінкам, в цілому – всім нашим людям в обличчі України. Сюди можна віднести такі одиниці: *«Це був наш рік. Рік України. Рік українців»*, *«Ми повірили в себе й у свої сили. Збройні Сили України. Розвідку. Нацгвардію. СБУ. ССО. Прикордонників. Тероборону. ППО. Поліцію. ДСНС. Усі наші сили оборони й безпеки. Я пишаюся вами всіма, наші воїни»*, *«Наш дух»*, *«Як наші воїни з перших днів розносять цю «другу армію світу»*, *«Як наші люди зупиняли колони їхньої техніки»*, *«Все це – заради них. Наших дітей. Наших людей. Нашої країни»*, *«Цей рік можна назвати роком втрат для України, для всієї Європи, для всього світу»*, *«Цей рік поранив нас у серце»*.
[<https://www.president.gov.ua/news/novorichne-privitannya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelens-80197>]

Зміст вищезазначених функціональних груп визначає частотність лексем. Ось деякі показники:

- *«Ми»* - 33
- *«Україна»* - 21
- *«Рік»* - 11
- *«Всі»* - 9
- *«Наші»* - 9
- *«Українці»* - 9
- *«Кожний»* - 8

Граматичний повтор і синтаксичний паралелізм у промові В.О. Зеленського: [Додаток 3.4.]

Кульмінацією завершується промова Зеленського: [Додаток 3.5.]

Структура та принципи побудови політичних промов значно змінюються в сучасному світі. Наприклад, Володимир Зеленський виступав у парламентах європейських країн із відвертими та емоційними промовами, які допомагали

змінити позицію Заходу щодо надання воєнної допомоги Україні. Ці тексти мають відповідну структуру та використовують закони сугестії, що проявляється в ритмі, повторях та використанні лексичних опозицій. Такі тексти здійснюють емоційний вплив на аудиторію та містять елементи кризової комунікації, наприклад, особистісний посил та чітко окреслену адресованість. Такі тексти є ефективними засобами впливу на реципієнтів, оскільки закріплюють сугестивні маркери та сприяють досягненню бажаного результату.

Ці тексти побудовані з урахуванням різних технік впливу, що дозволяє досягнути максимальної ефективності комунікації. Зокрема, вони використовують ритмічні повтори на різних рівнях (смилових, синтаксичних, морфологічних та фонетичних), а також лексичні опозиції, які допомагають акцентувати увагу на важливих моментах та створюють емоційний настрій.

Одним з головних елементів таких промов є особистісний посил, який базується на взаємодії між комунікантами та їх психологічній орієнтації на адресата. Такий посил має неповторний характер і сприяє залученню уваги та зацікавленості аудиторії.

Також у промовах присутні емоційні маркери, які підсилюють ефект сугестії та роблять текст більш запам'ятовуваним, пов'язані з об'єктивацією опозиції СВІЙ-ЧУЖИЙ. Особливу увагу приділяється чітко окресленій адресованості, що дозволяє досягти максимальної ефективності впливу на аудиторію.

Іншим важливим елементом таких промов є відповідність законам кризової комунікації, що відображають важливість теми та допомагають досягти поставленої мети.

Узагалі, політичні промови є складними текстами, які побудовані з урахуванням різноманітних технік впливу та мають за мету досягти певного результату. Вони є важливим засобом комунікації в політичному житті та можуть впливати на різноманітні аспекти суспільного життя.

Як було вище зазначено, промови Володимира Зеленського здійснювали вплив не лише на національну спільноту, а й також – на світову. Спочатку каденції дійсного Президента України було озвучено багато промов, які були адресовані міжнародній аудиторії. Останнім найвпливовішим зверненням Зеленського вважається промова у парламенті Сполученого Королівства від 8 лютого 2023 року [<https://www.slovoidilo.ua/2023/02/08/novyna/polityka/svoboda-peremozhe-rosiya-prohraye-povnyj-tekst-vystupu-zelenskoho-parlamenti-brytaniyi>] [Додаток 4]

Починається промова зверненням до всіх громадян Королівства, чим Зеленський показує свою повагу до кожного присутнього та кожного глядача: [Додаток 4.1]

Далі текст промови ототожнює нову функціонально-текстову групу «**Україна та українці**». Президент вказує на те, що його візит до Британії здійснений не тільки від імені урядової системи України, а й від звичайних людей, які захищають суверенність України від російських загарбників. [Додаток 4.2]

Цікавим у висловах Зеленського є те, що він номінує кожного до кого звертається. Спочатку він пригадує урядових діячів: «*Пане спікере!*», «*Пане Прем'єр-міністре! Ріші!*», «*Пані та панове!*», «*Борисе, ти об'єднував інших, коли це здавалось абсолютно неможливим*». Далі, створюючи нову текстову групу «**Британія – британці**», пан Президент звертається до Великої Британії, маючи на увазі всіх жителів Королівства: «*Велика Британіє! Ми з вами однаково хочемо миру, але змушені протистояти люті, яка прагне позбавити нас назавжди й миру, і всього іншого, що є цінним у житті.....Ми з вами вже боролися разом проти такого зла. Ми з вами вже маємо досвід перемог над злом, яке породжує людська природа*». [<https://www.slovoidilo.ua/2023/02/08/novyna/polityka/svoboda-peremozhe-rosiya-prohraye-povnyj-tekst-vystupu-zelenskoho-parlamenti-brytaniyi>]

Варто зазначити, що Зеленський спочатку розмежовує народ України та Британії, але потім порівнює їх за спільними падіннями і спільними піднесеннями: [Додаток 4.3.]

Останнім та найголовнішим етапом промови є окреслення спільного кратного «ми», тобто «Україна та світ в обличчі Великої Британії». Такий прийом Зеленський використовує задля того, аби закликати наші країни до ще більшого об'єднання на світовій арені та для того, аби пригадати скільки подій сталося завдяки таким міжнародним стосункам України та Королівства. Саме цією текстовою групою розпочинається розвиток дії в промові і підводить до кульмінації: [Додаток 4.4.]

Як вже було зазначено, провідну роль у лінгвістиці впливу віграє вербалізація, тому, аналізуючи політичні промови, можна зробити висновок, що зміст вищевказаних функціональних груп вербалізується завдяки лексемам та їх частотності. Наприклад, абсолютну частотність демонструють показники таких слів:

- «Ми» - 31
- «Я» - 20
- «Ви» - 19
- «Україна» - 15
- «Британія» - 14
- «Коаліція» - 10
- «Війна» - 9
- «Зло» - 8

Грамматичний повтор і синтаксичний паралелізм у промові В.О. Зеленського: [Додаток 4.5.]

Кульмінацією даної промови виділено саме цю частину:

[Додаток 4.6.]

Кульмінація зібрала в собі більшість засобів, які використовуються політичними діячами задля маніпуляції впливу та сугестії. По-перше, Зеленський ще раз

акцентує увагу на тому, на скільки всі українці вдячні Великій Британії за допомогу під час повномасштабного вторгнення: [Додаток 4.7.]

Після цих слів починається найемоційніша частина промови, коли Президент порівнює статус Короля Британії та статус кожного військового, що захищає українське небо: [Додаток 4.8.]

Також варто зазначити, що в цих рядках висвітлюється образ українського воїна, який є найважливішою та найповажнішою людиною та захисником нашої країни. Його статус перевищує посаду Президента та любого чиновника, що розуміє кожна країна світі, адже цінність української людини – це головна засада українського духу та спадщини.

У цих рядках висвітлюється головний наратив промови Зеленського: *«Звертаюся до вас і світу з простими, але дуже важливими словами. Бойові літаки – для України! Крила – для свободи!»*. Президент мотивований ідеєю отримання бойових літаків для України, що є головним захистом наших сімей та наших дітей. [<https://www.slovoidilo.ua/2023/02/08/novyna/polityka/svoboda-peremozhe-rosiya-prohraye-povnyj-tekst-vystupu-zelenskoho-parlamenti-brytaniyi>]

Починаючи 24-м лютого і до сьогодні, голова Української держави чи не щодня зв'язується зі знаковими іноземними аудиторіями та виступає перед національними парламентами, серед яких є зустрічі з країнами НАТО чи країнами ЄС. Як свідчать науковці, офіційний Київ робить виступ Зеленського одним із найефективніших інструментів дипломатичного впливу на колективний Захід. Володимир Олександрович коригує в позитивний для України бік суспільні та політичні настрої своїми промовами. Як пояснює Павло Клімкін, послання президента мають деякий баланс, тобто там гармонійно поєднується фактично та емоційна частини. Тобто, з одного боку Зеленський говорить структуровано, а з іншого — зберігає певний особистий та людський посил. Працюють над такими публічними успіхами Зеленського спеціальні підрозділи та команди: в офісі президента працює група, яка пише главі держави тексти його виступів. Як не дивно, але Зеленський зазвичай висловлює свою думку на

рахунок майбутньої промові своїй команді, і в результаті виходить потрібна та могутня промова [41].

Зеленського відзначають як досить прямолінійного політика, він вміє говорити про речі так, як є, пише американка Ізабель Хуршудян. Згадується, що український президент не боявся досить емоційно висловлюватися щодо угорського лідера Віктора Орбана за його прокремлівську позицію, і не перейшов на дипломатичну мову, описуючи обережно позицію Німеччини з питання російсько-української війни [41].

Підсумовуючи, зазначимо таке: виступи Володимира Зеленського мали значний вплив на світ та українців. Його виступи допомогли сформувати міжнародну думку про Україну та сприяли підвищенню уваги до позиції країни щодо конфлікту на сході України. Виступи Зеленського також відіграли вирішальну роль у просуванні України як місця для інвестицій і туризму, формуванні громадської думки щодо політичних і соціальних питань, а також у просуванні більш відкритого та інклюзивного суспільства в Україні. Як Президента України, виступи Зеленського й надалі відіграватимуть вирішальну роль у формуванні майбутнього країни та впливатимуть на світове сприйняття України.

Висновок

У ході проведеного дослідження було вивчено теорію мовної комунікації з фокусом на сугестивний потенціал політичних промов лідерів держав. Застосування сугестивного потенціалу мови в політичній комунікації дозволяє

політичним лідерам ефективно спілкуватися зі своєю аудиторією, викликати певні емоційні реакції та впливати на їхні переконання та поведінку.

Аналіз політичних промов лідерів держав підтвердив наявність широкого спектру мовних засобів, які використовуються з метою створення сугестивного впливу. Серед них важливе значення мають риторичні фігури, метафори, епітети та інші засоби, що допомагають політичним лідерам змінювати свідомість та погляди громадськості.

Ефективність сугестивного потенціалу політичних промов проявляється у здатності впливати на масову свідомість та формування громадської думки. Відповідно до наших досліджень, сугестивна мовна комунікація може сприяти мобілізації громадськості, зміні стереотипів та переконань, а також стимулювати активну участь у політичному процесі.

Проте, використання сугестивного потенціалу у політичних промовах також може викликати етичні обговорення. Це вимагає від політичних лідерів відповідального підходу до мовної комунікації та усвідомлення можливих наслідків своїх слів. Важливо забезпечити баланс між ефективністю комунікації та збереженням інтегритету та довіри до політичного лідера.

Отже, на основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

- Сугестивний потенціал мовної комунікації в політичних промовах є важливим інструментом для впливу на аудиторію та формування її думок, переконань та поведінки.
- Мовні засоби, такі як риторичні фігури, метафори, епітети та інші, використовуються політичними лідерами з метою створення емоційного зв'язку та мобілізації аудиторії.
- Сугестивний потенціал політичних промов може мати значний вплив на масову свідомість, змінюючи переконання та формуючи громадську думку.

- Використання сугестивного потенціалу повинно бути здійснене з врахуванням етичних принципів та відповідального підходу до мовної комунікації.

На підставі цих висновків рекомендується політичним лідерам ретельно вивчати теорію мовної комунікації та риторики, розвивати свої навички ефективної мовної комунікації та бути усвідомленими щодо можливих наслідків своїх слів. Важливо забезпечити прозорість, чесність та довіру у спілкуванні з громадськістю.

Дана дипломна робота має важливе значення для розуміння взаємозв'язку мови і політики, а також відкриває шлях до подальших досліджень у сфері впливу мовної комунікації на політичний процес. Для подальших досліджень можна розглянути вплив сугестивного потенціалу політичних промов на формування громадської думки, дослідити роль мовних засобів у маніпулюванні громадськістю або вивчити ефективність використання сугестивного потенціалу в різних політичних контекстах.

Крім того, можна розширити дослідження на прикладі політичної комунікації в інших країнах або порівняти підходи різних політичних лідерів до використання сугестивного потенціалу.

Ураховуючи важливість мовної комунікації в політичній сфері, подальші дослідження в цьому напрямку допоможуть краще розуміти механізми впливу мови на суспільство, сприятимуть покращенню комунікаційних стратегій політичних лідерів та сприяють зміцненню демократичних процесів.

У підсумку, дослідження сугестивного потенціалу політичних промов лідерів держав на основі теорії мовної комунікації відкриває нові горизонти для розуміння взаємозв'язку мови, політики та суспільства. Вивчення цього явища допомагає не лише краще розуміти політичну комунікацію, але й забезпечує можливість удосконалення комунікаційних стратегій політичних лідерів та формування більш свідомого громадянства.

Список використаної літератури:

1. Bandler R. An Insider's Guide to Sub-Modalities. — Capitola: Meta Publications Inc., 1998. — 116 p.
2. Beck E. The Logic of Manipulation: 33 Techniques of Romanian Political Manipulation // Bucuresti, 2010. 37p.
3. Craig, R. T. Communication [Електронний ресурс], 2000. — Режим доступу: <http://spot.colorado.edu/~craigr/Communication.htm>.
4. Deutsch K. The Nerves of Government: Models of Political Communication and Control / Karl Deutsch. — N.Y.: Free Press, 1966. — 32 p.
5. Grunig J.E. Excellence in Public Relations and Communication Management / Grunig J. E. with Dozier D. M. (Ed.). — N. J., 1992
6. Grieswelle D. Politische Rhetorik: Macht der Rede, öffentliche, Legitimation, Stiftung von Konsens. Deutscher Universitätsverlag, Wiesbaden, 2000. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=0muF8q3I2vIC&pg=PA136&lpg=PA136&dq=klages+2001:24&source=bl&ots=Fg6d48z642&sig=IRX3Xysj1zTfytbR4yLGV8Cf3Dc&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwii05bbstbaAhXBDiwKHTLQDvAQ6AEINTAC#v=onepage&q=klages%202001%3A24&f=false>
7. Sperber D., Wilson D. Relevance: Communication and Cognition.— 2nd ed.— Oxford; Cambridge, MA, 1995.
8. Turnbull W. Language in Action. Psychological Models of Conversation. — Hove; New York: Taylor & Francis Group, 2003. — 249 p.
9. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник/ Ф. С. Бацевич. — 2-ге вид., доп. — К.: ВЦ «Академія», 2009. — 376 с.
10. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної прагматики [Текст] : підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / Ф. С. Бацевич. — Київ : Академія, 2011. — 304 с.
11. Герасимова И.А. Аргументация как методология убеждения / Герасимова И. А., Новоселов М. М. // Вопросы философии. — 2003. — №10. — С. 72–84.
12. Грайс Г. П. Логика и речевое общение // Новое в зарубежной лингвистике. — Вып. 16: Лингвистическая прагматика. — М., 1985.
13. Гранчак Т. Бібліотека і політична комунікація : монографія /Т. Гранчак ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. — Київ, 2012. — 481 с.
14. Гудкова К. В. Логико-семантический и прагмалингвистический анализ аргументации в рубрике “Letters to the editor” [Электронный ресурс] / К. В. Гудкова. — Режим доступу :<http://rchgi.spb.ru/Pr/bchm00/gudkova.htm>.
15. Дейк Т.А. ван. Язык. Познание. Коммуникация. М., 1989.

16. Етимологічний словник української мови: у 7 т. / [гол. ред. О. С. Мельничук]. — К.: Наук. думка, 1985.
17. Карасик В. И. Характеристики педагогического дискурса // Языковая личность: аспекты лингвистики и лингводидактики: Сб. науч. тр. Волгоград: Перемена, 1999. С.3-18.
18. Колотілова Н. А. Поняття практичної аргументації [Електронний ресурс] / Н. А. Колотілова // Мультиверсум. Філософський альманах. — К.: Центр духовної культури, 2004. — № 39. — С. 131–141. — Режим доступу до журналу : http://www.filosof.com.ua/Jornel/M_39/Kolotilo_1.htm.
19. Косенко Ю. В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. / Ю. В. Косенко. — Суми : Сумський державний університет, 2011. — 187 с.
- 20.- Лотман Ю. М. Внутри мыслящих миров. Человек — текст — семиосфера — история [Електронний ресурс] / Ю. М. Лотман — М., 1996. — 464 с. — Режим доступу: http://www-philology.univer.kharkov.ua/katedras/prof_sites/kazakova/lecc...
21. Матвієнко В.Я. Соціальні технології. К.: Українські пропілеї. 2001.
22. Мацежинський В. Public relations в перехідний період / В. Мацежинський / пер. з пол. С. Винниченко. — Львів : Літературна агенція «Піраміда», 2006. — 276 с.
23. Назаров М.М. Масова комунікація в сучасному світі: методологія аналізу та практика досліджень. - М.: УРСС, 2002..
24. Морріс Ч. У. Підстави теорії знаків // Семіотика. М.: Радуга, 1983. Остин Дж. Л. Слово как действие // Новое в зарубежной лингвистике. — Вып. 17: Теория речевых актов. — М., 1986. — С. 22—130.
25. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації.— К.: Видавничий центр “Київський університет”, 1999.
26. Самойлова І. В., Подвойська О. В. Лексичні особливості політичних промов//Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Філологічні науки. 2016. Кн. 1. С. 235–238.
27. Серль Дж. Основные понятия исчисления речевых актов / Дж. Серль, Д. Вандервекен // Новое в зарубежной лингвистике. — Вып. 18: Логический анализ естественного языка / [Общ. ред. В.В. Петрова]. — М.: Прогресс, 1986. — С. 397.
28. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність: [на матеріалах суч. газетн. публіцистики]: монографія / К. Серажим. — К., 2002. — 392 с.
29. Снитко О. С. Сугестивний потенціал політичних промов лідерів держав. — Київ, 2021.

30. Глумачний словник філософських термінів. — Л.: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2009. — 264 с.
31. Хабермас Ю. Теорія комунікативного діяння // Вестник Московського університету. Серія 7, Філософія. - 1993. - №4. - С. 43 - 63;
32. Цимбалюк І.М. Психологія спілкування: Навчальний посібник. – 2-ге вид., випр. та доп. – К.: ВД «Професіонал», 2007. – 464 с.
33. Шарков Ф. И. Основы теории коммуникации: [учебник для вузов] / Ф. И. Шарков — М.: ИД «Социальные отношения», Изд-во «Перспектива», 2003. — 248 с.
34. Шмелева Т. В. Речевой жанр: возможности описания и использования в преподавании языка / Т. В. Шмелева // Russistik / Русистика. Научный журнал актуальных проблем преподавания русского языка. – Берлин : [б. и.], 1990. – № 2. –С. 20-32.
35. Штерн І.Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики: Енцикл. – К., 1998.
36. Якобсон Р. Лінгвістика і поезика // Структуралізм: «за» і «проти». — М., 1975. — С. 193–230. 14.
37. Яковлева Н. Особливості політичної комунікації в умовах укр їнських внутрішньодержавних криз [Електронний ресурс] / Н. Яковлева. –Режим доступу: <http://upgroup.org.ua/osoblivosti-politichnoyi-komunikatsiyiv-umovah-ukrayinskih-vnutrishnoderzhavnih-kriz/>. – Назва з екрана.
38. <https://nv.ua/ukr/ukraine/politics/hto-pishe-teksti-zelenskomu-i-yak-vonizminyuyut-stavlennya-svitu-do-nas-novini-ukrajini-50243536.html>
39. <http://aboutyourself.ru/psivliyan/suggestivniy-text.html>
40. <https://nv.ua/ukr/ukraine/politics/hto-pishe-teksti-zelenskomu-i-yak-vonizminyuyut-stavlennya-svitu-do-nas-novini-ukrajini-50243536.html>
41. Онуфрієнко Г. С. Навчальний українсько-російський словник риторичної термінології / Г. С. Онуфрієнко, Н. А. Полежаєва та ін. — Запоріжжя: ЗЮІ, 1998. — 28 с.
42. Онуфрієнко Г., Черневич А. Термін комунікація в поняттєвому вимірі й лінгвістичному контексті/ Термінологія. 2010, номер 675 <https://science.lpnu.ua/uk/terminologiya/vsi-vypusky/visnyk-no-675-2010/termin-komunikaciya-v-ponyattjevomu-vymiri-y>
43. Федина М.І. ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ПОНЯТТЯ «ОБЛИЧЧЯ» ЯК МЕТОДОЛОГІЧНОГО ПІДРУНТЯ В ДОСЛІДЖЕННЯХ ТЕОРІЇ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ВВІЧЛИВОСТІ П. БРАУН І С. ЛЕВІНСОНА ТА МОДЕЛЕЙ НЕВВІЧЛИВОСТІ ДЖ. КАЛПЕПЕРА Й Д. БАУСФІЛДА / Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2015 № 15 том 2 http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v15/part_2/49.pdf

44. Серажим К. Евфемізація у полвітичному дискурсі
<http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1486>

Крилаті вислови В.О. Зеленського:

- 1.1. "Слуга народу" - це не просто назва мого телесеріалу, це принцип мого президентства». [<https://www.youtube.com/watch?v=JkA6JXDkQyo>]
- 1.2. "Ну, давайте змінювати цю країну разом!"
[<https://www.youtube.com/watch?v=c8SKQuCruro&t=2s>]
- 1.3. «Ми зробимо все можливе, щоб зробити Україну успішною країною в Європі». [<https://www.president.gov.ua/news/zrobimo-vse-mozhlive-j-nemozhlive-dlya-zmicnennya-nashih-voy-81589>]
- 1.4. «Головне -не панікувати». [<https://www.bbc.com/ukrainian/news-60065597>]
- 1.5. «Ми – єдина команда». [<https://focus.ua/uk/ukraine/526519-rabotaem-edinoy-komandoy-zelenskiy-ne-budet-snimat-zaluzhnogo-s-dolzhnosti-glavkoma-vsu>]

Промова В.О. Зеленського на Канському кінофестивалі від 17.05.2022 р.

«Для мене велика честь звернутися до вас.

Пані та панове!

Друзі!

Я розповім вам одну історію. Справді, словами «я розповім вам одну історію» починається далеко не одна історія. Але в цій набагато важливішим, ніж початок, буде її фінал. І це буде не відкритий фінал. Нарешті він може поставити крапку в битві, яка триває понад сто років.

Ця битва почалася з прибуття потяга. З нього вийшли герой і антагоніст. І так зародилося протистояння на екрані, яке перейшло в реальне життя. Спочатку кіно з'явилося у нашому житті, потім стало нашим життям. А потім зокрема й від кіно залежало те, яким буде майбутнє.

Моя історія сьогодні – саме про цю битву. Про битву. І про майбутнє.

Найстрашніші диктатори ХХ століття любили кіно. Це відомо про них. Але з того, що залишилося після них, найважливіше – це моторошні документальні кадри кінохроніки. А також фільми, якими було кинуте виклик цим диктаторам. 1 вересня 1939 року в Каннах мав розпочатися перший фестиваль. Але вибухнула Друга світова війна. Шість років кіно було на фронтах цієї війни разом з усім людством. Шість років кіно боролось і за свободу, і також, на жаль, на користь диктатури.

Тепер, повертаючись до того кіно, ми можемо побачити, як свобода рухалася до перемоги. І як зрештою вона не дозволила диктаторам захопити серця людей.

На цьому шляху було багато важливих пунктів. Однак усе ж найбільш видатний – у 1940 році. Коли на противагу антагоністу світ побачив, на перший погляд, непомітного хлопця, який був зовсім не схожим на героя. Але виявився таким.

«Великий диктатор» Чарлі Чапліна не знищив тоді реального диктатора. Але завдяки ньому кінематограф перестав бути німим. Німим в усіх сенсах цього слова. Кіно говорило, і це був голос майбутньої перемоги свободи.

Вже тоді, у 1940 році. Коли з екранів прозвучало:

«Людська ненависть пройде, і диктатори помруть, і влада, яку вони забрали в людей, повернеться до людей. І поки люди вмирають, свобода ніколи не загине...»

З того часу, з тих слів героя Чапліна людство зняло чимало прекрасних кінокартин. Здавалося, що всі вже зрозуміли, що підкорювати людей можна прекрасним, збираючи їх біля екранів, а не потворним, збираючи їх у бомбосховищах.

Здавалося, що всі вже думали, що хоррор у вигляді повномасштабної війни, яка може охопити увесь континент, більше не матиме продовження.

Але знову, як і тоді, є диктатор. Знову, як і тоді, є війна за свободу. Знову, як і тоді, потрібно, щоб кіно не було німим.

24 лютого 2022 року Росія розпочала повномасштабну війну проти України, збираючись піти далі у Європу. І що це за війна? Я хочу відповісти на це питання максимально чітко. Озброївшись тими словами, які були сказані кінематографом за роки, що минули після попередньої континентальної війни.

Ви вже чули більшість із цих слів. Вони звучать моторошно. На екрані. Але, на жаль, це стало реальністю.

Пам'ятаєте це? Пам'ятаєте, як це звучало в кіно?

«Чуєш? Напалм, синку! Цей запах ні з чим не сплутаєш. Люблю запах напалму ранком...»

Так, це почалося в Україні вранці.

О четвертій годині, коли ми почули перші вибухи ракет. Коли почалися авіаудари. І коли смерть, яка йшла в Україну через кордон, позначила свою техніку аналогом свастики – символом Z.

«Всі вони хочуть бути кращими нацистами, ніж Гітлер...»

Тепер не минає жодного тижня, щоб на території, де були чи досі є російські війська, не знаходили масових поховань убитих і закатованих людей. 229 дітей убиті російським вторгненням.

«У них нічого не виходить, окрім як вбивати, вбивати, вбивати. Вони засіяли Європу трупами...»

Ви бачили, що російські військові зробили в маленькому містечку Буча. Ви бачили Маріуполь. Бачили «Азовсталь». Бачили підірваний російською бомбою міський театр. До речі, він був схожий на той, де ви зараз перебуваєте. Там від обстрілів ховалися прості, звичайні, цивільні люди. Два великих і дуже помітних написи «Діти». Вони були на асфальті поруч із театром. І ми це ніколи не забудемо, бо це навіть не пекло.

«Війна не пекло. Війна це війна, а пекло – це пекло. З них двох війна набагато гірше...»

Понад дві тисячі російських ракет уже вдарили по Україні. Десятки міст зруйновані повністю. Спалені села.

Понад 500 тисяч українців депортовані в Росію силою. Десятки тисяч перебувають у таборах Росії, які створені за зразком нацистських таборів.

Ніхто не знає, скільки ув'язнених там виживуть. Але всі знають, хто в цьому винен.

«Думаєш, мило тебе відміє?...»

Навряд чи.

Вже у Європі – найстрашніша війна з часів Другої світової. Передусім з вини однієї людини, яка в Москві. Інші люди гинуть щодня. І вони не оживуть після фрази «Стоп, знято!».

Але що ми чуємо про це зараз? Кіно мовчатиме чи буде говорити?

Якщо є диктатор, якщо є війна за свободу і якщо знову, як і тоді, усе залежить від нашої єдності, то чи залишиться кіно поза цією єдністю?

Наші міста зруйновані не віртуальною графікою. Багато українців стали Гвідо й намагаються пояснити дітям, чому доводиться ховатися у підвалі.

Багато українців стали такими, як Альдо Рейн. Земля нашої країни вже пошматована тисячами окопів.

Звичайно, ми продовжимо битися. І в нас немає іншої альтернативи, ніж виборювати свободу. І я впевнений, що диктатор програє.

Але мають прозвучати слова, як у 1940-му. Прозвучати з усіх екранів вільного світу. Потрібен новий Чаплін, який доведе зараз, що кінематограф перестав бути німим.

Згадайте, як це звучало тоді:

«Жадібність отруїла людські душі, перегородила світ ненавистю, завела нас у біду та кровопролиття.

Ми розвинули швидкість, але замкнулися в собі. Техніка, яка забезпечує нам достаток, залишила нас у злиднях.

Знання зробило нас цинічними. Наша раціональність – жорстка і недобра.

Ми думаємо забагато і відчуваємо замало. Більше, ніж техніки, ми потребуємо людяності. Більше, ніж раціональності, ми потребуємо доброти й лагідності...

Тим, хто мене чує, я кажу: не впадайте у відчай... Людська ненависть пройде, і диктатори помруть».

Нарешті ми маємо перемогти у цій битві. І нам потрібне кіно, яке забезпечить саме такий фінал. Щоб кожен голос був на боці свободи. І, як це й бачилось завжди, передусім голос кіно.

Я дякую вам усім!

Слава Україні!»

[<https://www.president.gov.ua/news/sogodni-znovu-vijna-za-svobodu-i-znovu-potribno-shob-kinemat-75121>]

2.1. «З того часу людство зняло безліч чудових кінокартин. Здавалося, всі вже зрозуміли, що підкорювати людей можна прекрасним, збираючи їх біля екранів, а не потворним, збираючи їх у бомбосховищах. Але знову, як і тоді, є диктатор. Знову, як і тоді, є війна за волю. Знову, як і тоді, треба, щоб кіно не було німим», — сказав Зеленський. [<https://www.president.gov.ua/news/sogodni-znovu-vijna-za-svobodu-i-znovu-potribno-shob-kinemat-75121>]

2.2. *«Звичайно, ми продовжимо битися. І у нас немає альтернативи, ніж виборювати свободу. І я впевнений, що диктатор програє. Але мають прозвучати слова, як у 1940-му. Прозвучати з усіх екранів вільного світу.*

Потрібен новий Чаплін, який доведе і зараз, що кінематограф перестав бути німим».

Згадайте, як це звучало тоді:

«Жадібність отруїла людські душі, перегородила світ ненавистю, завела нас у біду та кровопролиття. Ми розвинули швидкість, але замкнулися у собі. Техніка, яка забезпечує нам достаток, залишила нас у злиднях. Знання зробило нас цинічними. Наша раціональність — жорстка і недобра. Ми думаємо забагато і відчуваємо замало. Більше, ніж техніки, ми потребуємо людяності. Більше, ніж раціональності, ми потребуємо доброти і лагідності... Тим, хто мене чує, я кажу — не впадайте у відчай... Людська ненависть пройде, і диктатори помруть. Нарешті ми маємо перемогти у цій битві. І нам потрібне кіно, яке забезпечить саме такий фінал. Щоб кожен голос був на боці свободи. І, як це і бачилось завжди, передусім голос кіно.

Я дякую вам усім! Слава Україні!» [https://www.president.gov.ua/news/sogodni-znovu-vijna-za-svobodu-i-znovu-potribno-shob-kinemat-75121]

Новорічна промова В.О. Зеленського від 31.12.2022р.

«Дорогі українці!»

Цей рік почався 24 лютого. Без передмов і прелюдій. Різко. Рано. О 4-й годині. Було темно. Було гучно. Багатьом було складно, комусь – страшно. Минуло 311 днів. Нам усе ще може бути темно, гучно й складно. Але нам точно вже ніколи не буде страшно. І ніколи не буде соромно.

Це був наш рік. Рік України. Рік українців.

24 лютого ми прокинулись. Інші ми. Інший народ. Інші українці. Перші ракети остаточно зруйнували лабіринт ілюзій. Ми побачили, хто є хто. На що здатні друзі, вороги, а головне – на що здатні ми самі.

24 лютого мільйони з нас зробили вибір. Не білий прапор, а синьо-жовтий стяг. Не втеча, а зустріч. Зустріч ворога. Опір і боротьба.

Вибухи 24 лютого нас оглушили. Відтоді ми не все чуємо. І не всіх слухаємо. Нам казали: у вас немає інших варіантів, аніж здатися. Ми кажемо: у нас немає інших варіантів, аніж перемогти.

24 лютого ми почали творити нашу перемогу. З багатьох цеглинок – сотень інших перемог.

Ми перемогли паніку. Не розбіглись, а зібралися. Ми перемогли сумніви, зневіру, страх. Ми повірили в себе й у свої сили. Збройні Сили України. Розвідку. Нацгвардію. СБУ. ССО. Прикордонників. Тероборону. ППО. Поліцію. ДСНС. Усі наші сили оборони й безпеки. Я пишаюся вами всіма, наші воїни!

Цей рік можна назвати роком втрат для України, для всієї Європи, для всього світу. Але це неправильно. Ми не маємо так говорити.

Ми нічого не втратили. У нас забрали. Україна не втратила синів і доньок – їх забрали вбивці. Українці не втратили домівок – їх знищили терористи. Ми не втратили своїх земель – на них зайшли загарбники. Світ не втратив мир – Росія його зруйнувала.

Цей рік поранив нас у серце. Ми виплакали всі сльози. Прокричали всі молитви. 311 днів. Про кожну хвилину нам є що сказати. Але більшість слів – зайві. Вони не потрібні. Не потрібні пояснення, прикраси. Потрібна тиша. Щоб почути. Потрібні паузи. Щоб усвідомити.

Ранок 24 лютого.

Гостомель. Буча. Ірпінь. Бородянка. Харків.

«Мрія».

Краматорськ. Вокзал. Іграшка.

Чернігів.

Маріуполь. Драмтеатр. Напис «Діти».

Оленівка.

Одеса. Багатоповерхівка. Дівчинка. Три місяці.

Вільнянськ. Пологовий. Немовля. Два дні.

«Азовсталь».

Це неможливо забути. І неможливо пробачити. Але можливо перемогти.

Ми вистояли на ногах, бо було те, що нас тримало. Наш дух.

Оборона Києва.

Харків.

Миколаїв.

Чорнобаївка.

Острів Зміїний.

НІМАРС.

Антонівський міст.

«Бавовна».

Кримський міст.

«Нептун».

Крейсер «Москва».

Русській воєнний корабль.

Ізюм, Балаклія й Куп'янськ.

Херсон.

І молимося, що буде Кременна та Сватове, Мелітополь, увесь Донбас, Крим.

Ми б'ємося й битимемося далі. Заради головного слова: «перемога».

Вона точно буде. Ми йдемо до неї 311 днів.

Віддали багато сил. Але в мить, коли здається, що ти вже не можеш іти далі, згадайте, що ми вже з вами пройшли.

Я хочу сказати всім вам: українці, ви неймовірні! Погляньте, що ми зробили й що ми робимо!

Як наші воїни з перших днів розносять цю «другу армію світу».

Як наші люди зупиняли колони їхньої техніки.

Як дід зупиняв руками танк.

Як жінка збила дрон банкою помідорів.

Як в окупації крали ворожі танки, БТРи, гелікоптер, снаряди.

Як збирали за години на «Ловців Шахедів», морські дрони, броньовики, швидкі й «Байрактари».

Як витримали всі погрози, обстріли, касетні бомби, крилаті ракети, темряву й холод.

Як підтримували одне одного і державу.

На війні важливий кожен.

Хто тримає в руках зброю, кермо авто, штурвал судна чи літака, скальпель чи указку.

Кожен, хто за ноутбуком, хто керує комбайном, потягом.

Хто на блокпосту й на електростанції.

Журналісти й дипломати, комунальники та рятувальники.

Всі. Хто працює. Вчиться в університеті або школі. І навіть ті, хто тільки вчиться ходити.

Все це – заради них. наших дітей. наших людей. нашої країни.

У великій війні немає маленьких справ. немає непотрібних. Кожен із нас – борець. Кожен із нас – фронт. Кожен із нас – основа оборони.

Ми б'ємось як одна команда – уся країна, усі наші регіони. Я захоплююся вами всіма. Я хочу подякувати кожному незламному регіону України.

Харків. Понівечений, але нескорений. Ви довели ворогу, що бути поруч територіально не означає бути поруч ментально. Харків – це українське місто. Місто-герой.

Незламний Миколаїв. Героїчно витримує всі удари. Місто на хвилі, яке долає всі шторми.

Сумщина й Суми. Ви одними з перших відчули на собі повномасштабне вторгнення окупантів. Для них Сумщина стала кісткою в горлі. Звичайні люди робили коктейлі Молотова, палили ворожі колони, взяли перших полонених. Сумщина – це сила.

Дніпро. Опора й надійний тил нашого фронту. Ви приймали людей, ви повертали пораненим бійцям життя. Попри постійні удари Дніпро живе.

Одеса. Сонячна й привітна, тепер – фортеця. Світова фортеця. Яка захищає нас і яка захищає світ. Годує його, щодня відправляючи морем мільйони тонн порятунку. Бо вона – Одеса-мама.

Херсон! Ви – героїчні люди! Ви були в окупації понад вісім місяців. Без новин. Без зв'язку. Відірвані від України.

Тисячі з вас виходили на акції проти рашистів. Ви не знали, чи бачать це в Україні, чи знають про це. Окупанти брехали вам, що Україна вас кинула й не буде боротися за вас. Але ви вірили й попри все дочекалися. Обличчя Херсона посічене уламками снарядів, але головне, що Новий рік ми зустрічаємо вільними й разом під синьо-жовтими прапорами. А отже, все відновимо, усе відбудуємо. Так само, як Чернігів і Запоріжжя, і Краматорськ, і Бахмут.

Ті, хто став прихистком для мільйонів українців: це Рівне, Івано-Франківськ, Тернопіль, Вінниця. Я дякую вам! Ті, хто отримує й передає мільйони тонн допомоги з Європи та світу: Львів, Ужгород, Чернівці, Луцьк. Дякую вам! Ті, хто приймає в евакуації бізнес, підприємства, університети: Хмельницький, Житомир, Кропивницький, Полтава, Черкаси. Дякую вам!

І ті, хто чекає Україну. І дочекається. Донбас, Луганщина, Крим. Завдяки вам, наші воїни!

І, звісно, Київщина й Київ – серце наше, яке завжди б'ється завдяки вам, усі наші українці!

Ми всі – одна сім'я. Одна Україна.

Це рік, коли Україна змінила світ. А світ відкрив Україну. Нам казали: капітуляція. Ми обрали контрнаступ! Нам казали йти на поступки та компроміси. Ми йдемо у Євросоюз і НАТО.

Світ почув Україну. Європарламент, Бундестаг, парламент Британії, Кнесет, Конгрес США.

Світ відчув Україну. Україна в медіа. У серцях людей. У топі пошуку Google. Світ побачив Україну. На головних площах у Торонто, Нью-Йорку, Лондоні, Варшаві, Флоренції, Сіднеї, інших містах.

Українці дивують. Українцям аплодують. Українці надихають.

Чи є щось, що може нас злякати? Ні. Чи є хтось, хто може нас зупинити? Ні.

Бо ми всі – разом.

Ось за що ми воюємо. Одне за одного.

Найкращий для нас салют – на складах окупантів. Найкращий подарунок – цифри у звіті Генштабу.

Ми не знаємо достеменно, що принесе нам новий, 2023 рік. Але готові до всього. Нові здобутки? Ми будемо щасливі. Нові удари? Ми будемо непохитні. Продовження боротьби? Будемо битися. А коли переможемо – будемо обійматися.

Дорогі українці!

Залишається кілька хвилин до нового року. Я хочу всім нам зараз побажати одного – перемоги. І це головне. Одне побажання для всіх українців.

Нехай цей рік буде роком повернення. Повернення наших людей. Воїнів – до своїх родин. Полонених – до своїх домівок.

Переселенців – до своєї України.

Повернення наших земель. І тимчасово окуповані стануть назавжди вільними.

Повернення до звичайного життя. До щасливих хвилин без комендантської години. До земних радощів без повітряних тривог.

Повернення того, що у нас вкрали. Дитинства наших дітей, спокійної старості наших батьків.

Щоб на канікулах онуки приїхали до бабусь і дідусів. На кавуни в Херсон. І на черешню в Мелітополь.

Щоб наші міста були вільні. Наші друзі – вірні.

І щоб у звітах біля цифри 100 тисяч знищених ворогів, тисяч одиниць знищеної російської техніки з'явилася наша головна цифра і головний успіх – 603 тисячі 628 кілометрів квадратних. Площа незалежної України, як це було з 1991 року.

Як це буде завжди.

Нехай усе це принесе новий рік. Ми готові за це боротися. Ось чому кожен із нас тут. Я тут. Ми тут. Ви тут. Усі тут. Ми всі – це Україна.

Слава Україні!

З Новим роком!»

[<https://www.president.gov.ua/news/novorichne-privitannya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelens-80197>]

3.1. «Цей рік почався 24 лютого. Без передмов і прелюдій. Різко. Рано. О 4-й годині.

Було темно. Було гучно. Багатьом було складно, комусь – страшно. Минуло 311 днів. Нам усе ще може бути темно, гучно й складно. Але нам точно вже ніколи не буде страшно. І ніколи не буде соромно.

Це був наш рік. Рік України. Рік українців».
[<https://www.president.gov.ua/news/novorichne-privitannya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelens-80197>]

3.2. *«Ранок 24 лютого. Гостомель. Буча. Ірпінь. Бородянка. Харків.«Мрія». Краматорськ. Вокзал. Іграшка. Чернігів. Маріуполь. Драмтеатр. Напис «Діти».Оленівка.Одеса. Багатоповерхівка. Дівчинка. Три місяці.Вільнянськ. Пологовий. Немовля. Два дні. «Азовсталь». Це неможливо забути. І неможливо пробачити. Але можливо перемогти. Ми вистояли на ногах, бо було те, що нас тримало. Наш дух. Оборона Києва.Харків. Миколаїв.Чорнобаївка. Острів Зміїний. HIMARS. Антонівський міст. «Бавовна». Кримський міст. «Нептун». Крейсер «Москва». Русській військовий корабель. Ізюм, Балаклія й Куп'янськ. Херсон. І молимося, що буде Кременна та Сватове, Мелітополь, увесь Донбас, Крим. Ми б'ємося й битимемося далі. Заради головного слова: «перемога»».*
[<https://www.president.gov.ua/news/novorichne-privitannya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelens-80197>]

3.3. *«Ми б'ємося й битимемося далі. Заради головного слова: «перемога». Вона точно буде. Ми йдемо до неї 311 днів. Віддали багато сил. Але в мить, коли здається, що ти вже не можеш іти далі, згадайте, що ми вже з вами пройшли».*
[<https://www.president.gov.ua/news/novorichne-privitannya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelens-80197>]

3.4.

- *«Було темно. Було гучно. Багатьом було складно, комусь – страшно».*
- *«Це був наш рік. Рік України. Рік українців».*
- *«Інші ми. Інший народ. Інші українці».*

- *«Ми повірили в себе й у свої сили. Збройні Сили України. Розвідку. Нацгвардію. СБУ. ССО. Прикордонників. Тероборону. ППО. Поліцію. ДСНС. Усі наші сили оборони й безпеки».*
- *«Ми нічого не втратили. У нас забрали. Україна не втратила синів і доньок – їх забрали вбивці. Українці не втратили домівок – їх знищили терористи. Ми не втратили своїх земель – на них зайшли загарбники. Світ не втратив мир – Росія його зруйнувала».*
- *«Потрібна тиша. Щоб почути. Потрібні паузи. Щоб усвідомити».*
- *«Як наші воїни з перших днів розносять цю «другу армію світу». Як наші люди зупиняли колони їхньої техніки. Як дід зупиняв руками танк. Як жінка збила дрон банкою помідорів. Як в окупації крали ворожжі танки, БТРи, гелікоптер, снаряди. Як збирали за години на «Ловців Шахедів», морські дрони, броньовики, швидкі й «Байрактари». Як витримали всі погрози, обстріли, касетні бомби, крилаті ракети, темряву й холод. Як підтримували одне одного і державу».*
- *«Світ почув Україну. Європарламент, Бундестаг, парламент Британії, Кнесет, Конгрес США. Світ відчув Україну. Україна в медіа. У серцях людей. У топі пошуку Google. Світ побачив Україну. На головних площах у Торонто, Нью-Йорку, Лондоні, Варшаві, Флоренції, Сідней, інших містах».*
- *«Українці дивують. Українцям аплодують. Українці надихають».*
- *«Найкращий для нас салют – на складах окупантів. Найкращий подарунок – цифри у звіті Генштабу».*
- *«Нові здобутки? Ми будемо щасливі. Нові удари? Ми будемо непохитні. Продовження боротьби? Будемо битися. А коли переможемо – будемо обійматися».*
- *«Воїнів – до своїх родин. Полонених – до своїх домівок. Переселенців – до своєї України. Повернення наших земель. І тимчасово окуповані стануть назавжди вільними. Повернення до звичайного життя. До щасливих*

хвилин без комендантської години. До земних радощів без повітряних тривог. Повернення того, що у нас вкрали. Дитинства наших дітей, спокійної старості наших батьків».
[<https://www.president.gov.ua/news/novorichne-privitannya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelens-80197>]

3.5. «Нехай цей рік буде роком повернення. Повернення наших людей. Воїнів – до своїх родин. Полонених – до своїх домівок. Переселенців – до своєї України. Повернення наших земель. І тимчасово окуповані стануть назавжди вільними. Повернення до звичайного життя. До щасливих хвилин без комендантської години. До земних радощів без повітряних тривог. Повернення того, що у нас вкрали. Дитинства наших дітей, спокійної старості наших батьків. Щоб на канікулах онуки приїхали до бабусь і дідусів. На кавуни в Херсон. І на черешню в Мелітополь. Щоб наші міста були вільні. Наші друзі – вірні. І щоб у звітах біля цифри 100 тисяч знищених ворогів, тисяч одиниць знищеної російської техніки з'явилася наша головна цифра і головний успіх – 603 тисячі 628 кілометрів квадратних. Площа незалежної України, як це було з 1991 року. Як це буде завжди. Нехай усе це принесе новий рік. Ми готові за це боротися. Ось чому кожен із нас тут. Я тут. Ми тут. Ви тут. Усі тут. Ми всі – це Україна. Слава Україні! З Новим роком!» [<https://www.president.gov.ua/news/novorichne-privitannya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelens-80197>]

Виступ В.О. Зеленського у парламенті Британії

«Народе Сполученого Королівства та його почесні представники!

Усі жителі Англії та Шотландії, Уельсу та Північної Ірландії!

Усіх земель, які були домом для хоробрих душ відтоді, як виникла Європа!

Я прибув сюди й стою перед вами від імені хоробрих. Від імені наших бійців, які зараз в окопах та під ударами ворожої артилерії. Від імені наших зенітників і всіх захисників неба, які оберігають Україну від ворожої авіації та ракет. Від імені наших танкістів, які воюють за повернення нашого законного кордону. Від імені наших призовників, які зараз проходять підготовку, зокрема тут, у Великій Британії, – дякую, Британіє – і які потім будуть відправлені на фронт – кваліфіковані, екіпіровані й готові до перемоги. І від імені кожного батька й кожної матері, які чекають своїх хоробрих синів і доньок додому з війни.

Пане спікере!

Пам'ятаєте, трохи більш як два роки тому ми бачилися з вами тут, у парламенті. Для мене це була велика честь. Ми пили чай. Говорили про наших людей, наші країни, політичні традиції України та Великої Британії.

Пане Прем'єр-міністре! Ріші!

Коли ми з вами сьогодні бачились, я сказав вам, що розкажу у своєму виступі в парламенті одну історію. Історію про мої відчуття під час мого першого візиту до Лондона як Президента восени 2020 року.

Була насичена програма. Королівські Високості Вільям і Кетрін. Букінгемський палац. Авіаносець британських Королівських Військово-Морських сил. Вестмінстер. Даунінг-стріт. І, звісно ж, військові кімнати. Там є крісло. Відоме крісло Черчилля.

Працівник музею усміхнувся й запропонував мені тоді сісти в це крісло. Крісло, з якого віддавалися військові накази. І запитав, що я відчуваю. І я сказав, що, безумовно, щось відчув.

Лише зараз я знаю, що це було за відчуття. Всі українці його дуже добре знають. Це відчуття того, як хоробрість проводить тебе через найнеймовірніші труднощі, щоб урешті-решт винагородити тебе перемогою.

Пані та панове!

Я дякую вам за вашу хоробрість! Велика подяка від усіх нас! Так, прошу, всі оплески вам! Лондон був із Києвом із першого дня! З перших секунд і хвилин повномасштабної війни. Британіє, ти почала допомагати, коли світ ще не встиг зрозуміти, як реагувати. Борисе, ти об'єднував інших, коли це здавалось абсолютно неможливим. Дякую тобі.

Ви всі тоді показали вашу сміливість і характер. Сильний британський характер. Ви не поступилися Україною. А отже, ви не поступилися своїми ідеалами. А отже, ви не поступилися духом цих великих островів. Дуже дякую вам!

Наші країни бачили різні часи. Наші народи захищали свободу у Другій світовій війні. Нас розділяла залізна завіса. Наші люди пережили кризи й зростання, інфляцію, періоди соціальних втрат і соціальних здобутків.

Було важко, але ми завжди знаходили в собі сили й витримку, щоб рухатися вперед і досягати результатів.

І це – основа наших і ваших традицій.

Українці й британці перемогли страх війни й отримали час насолодитися миром. Хай там із чим ми стикалися на різних етапах нашої й вашої непростой історії, і ви, і ми, і все людство досягли одного результату: зло програло.

Ми завжди будемо перемагати зло. Це лежить в основі наших – але також і ваших – традицій.

Однак горизонт ніколи не залишається чистим надовго. Щойно старе зло переможене, нове намагається підняти голову.

Чи відчуваєте ви, що й цього разу зло впаде? Я бачу це у ваших очах зараз. Ми думаємо з вами однаково. Ми знаємо, що свобода переможе. Ми знаємо, що Росія програє. Ми знаємо, що перемога змінить світ! І це буде зміна, якої світ давно потребує. Сполучене Королівство разом із нами йде до найважливішої перемоги за час нашого життя. Це буде перемога над самою ідеєю війни.

Після нашої з вами перемоги будь-який агресор – незалежно від розмірів – знатиме, що на нього чекає, якщо він посягне на міжнародний правопорядок.

Будь-який агресор, який спробує посунути кордони силою. Який нестиме руйнування й смерть іншим народам. Який спробує подовжити свою диктатуру

завдяки чужій крові у злочинних і неспровокованих війнах, як це робить Кремль. Будь-який агресор програє.

Пані та панове!

Ми вже досягли значних результатів. І ми повинні докласти всіх зусиль, щоб перетворити наші досягнення на фундамент майбутньої архітектури глобальної безпеки.

Світ потребує вашого, Британіє, лідерства так само, як він потребує української хоробрості.

Коли почалося повномасштабне вторгнення, ми разом з вами, Британіє, разом зі США та іншими союзниками сформували справжню коаліцію друзів. Це дуже важливо.

Ви були серед тих небагатьох, хто допоміг іще до початку широкомасштабного вторгнення – саме так, як буде необхідно щоразу в майбутньому, щоб запобігти агресії...

Ви почали допомагати превентивно.

Ми маємо зробити цей принцип превентивної допомоги тому, кому загрожує агресія, і превентивних санкцій проти того, хто погрожує агресією, базовим принципом світової антивоєнної політики.

Ми створили коаліцію NLAW і Javelin, які зупинили просування російської армії з першого ж дня вторгнення.

Ми створили коаліцію артилерійських снарядів і коаліцію протиповітряної оборони, які дають нам змогу рятувати життя цивільного населення, наших жінок, дітей і літніх людей у наших містах від жорстокої російської окупації й ракетного терору.

Ми створили потужну санкційну коаліцію. Ваше лідерство в захисті міжнародного правопорядку шляхом санкцій проти держави-терориста не викликає сумніву. І ми маємо пройти цим шляхом до того моменту, коли Росія буде позбавлена будь-якої можливості фінансувати війну.

Найважливіше, що разом із G7 ми створили коаліцію цінностей. Коаліцію, яка захищає світовий порядок, заснований на правилах, і права людини.

Коаліцію, яка спрацює так, що у світі з часом просто не залишиться «сірих» зон, у яких життя людини не має значення.

Щоб так і було, має бути справедливість.

Кожен, хто інвестує в терор, повинен за це відповідати. Кожен, хто інвестує в насильство, повинен відшкодувати збитки тим, хто постраждав від терору, агресії чи інших форм державного насильства.

На таких принципах базуються наші пропозиції про створення спеціального трибуналу щодо злочину агресії Росії проти України та спеціального компенсаційного механізму, який відшкодує збитки від війни за рахунок російських активів.

Справедливість – це один із десяти елементів нашої формули миру, яку запропонувала Україна й підтримала Британія. Я дякую вам за вашу готовність застосувати формулу!

Як я вже казав, зараз українські солдати навчаються в Британії. Зокрема, керувати танками Challenger. Вашими основними бойовими танками. Це танкова коаліція в дії, і я дякую тобі, Ріші, дякую за цей потужний оборонний крок – за танкову допомогу. Коаліція ракет дальнього радіуса дії – найновіша з усіх. Вона дасть нам змогу змусити зло повністю відступити з нашої країни, знищивши його схованки в глибині окупованих територій.

І це все – не лише про зброю. Ми разом довели, що світ справді допомагає тим, хто відважно відстоює свободу. І таким чином прокладає шлях до нової історії. Історії світу, який уміє бути швидким у допомозі. Який уміє бути дієвим в обороні. Який уміє бути принциповим у темні часи. Який сумлінно виконує договори та домовленості. Який не дає злочинцям утекти від правосуддя. Який уміє долати право вето, якщо ним зловживають. Який уміє не боятися й перемагати.

Такою має бути нова реальність вільного світу! Я впевнений у цьому.

Однак зло все ще поруч, і битва триває. Так, ми знаємо, чим вона закінчиться і як ми почуватимемося в день перемоги.

Щодня ми продовжуємо платити життями, болем і сльозами за наближення перемоги. Життями наших героїв, яких ми втрачаємо в боях. Життями наших героїв, які щодня беруть на себе смертельні ризики, щоб урятувати якомога більше наших солдатів і цивільних.

Сьогодні я матиму честь зустрітися з Його Величністю Королем. Для мене це буде справді особливий момент. Зокрема тому, що я передам йому від усіх українців слова подяки за підтримку, яку Його Величість надавав їм, коли ще був Принцом Уельським.

Я також маю намір сказати йому дещо дуже важливе для майбутнього не лише України, а й для майбутнього Європи. У Великій Британії Король – пілот

Військово-Повітряних сил. А в Україні сьогодні кожен пілот Військово-Повітряних сил – це король для нас, для наших сімей.

Бо їх так мало, вони такі цінні, що ми, піддані наших королів, робимо все можливе й неможливе, щоб світ забезпечив нас сучасними літаками, щоб розширити можливості й захистити пілотів, які захищатимуть нас.

Я пишаюся нашими Повітряними силами. І я привіз подарунок від них вам, Британіє. Відкрийте, будь ласка. Я поясню. Це шолом справжнього українського пілота. Він один із найуспішніших наших асів. І він один із наших королів. А на шоломі напис: «Ми маємо свободу. Дайте нам крила, щоб захистити її».

Я вірю, що цей символ допоможе нам сформувати нашу наступну коаліцію – коаліцію літаків. Звертаюся до вас і світу з простими, але дуже важливими словами. Бойові літаки – для України! Крила – для свободи!

Велика Британіє!

Ми з вами однаково хочемо миру, але змушені протистояти люті, яка прагне позбавити нас назавжди й миру, і всього іншого, що є цінним у житті.

На жаль, людська природа дозволяє злу визрівати. Потім воно виступає проти людства. Воно руйнує і вбиває. Воно починає агресію й ламає людські життя.

Ми з вами вже боролися разом проти такого зла. Ми з вами вже маємо досвід перемог над злом, яке породжує людська природа.

Я не кажу зараз, що після цієї війни жодних воєн уже не буде. Неможливо повністю стерти зло з людської природи. Але в наших силах – гарантувати словами й справами, що світлий бік людської природи переможе. Той бік, який ми з вами поділяємо. І це понад усе. Дякую за увагу! Дякую за підтримку!

Йдучи з парламенту Британії два роки тому, я дякував вам за прекрасний англійський чай. Сьогодні, йдучи з парламенту, я хочу подякувати всім вам заздалегідь за англійські літаки.

До речі, скоро п'ята година.

Хай живе Велика Британія і хай живе Король! Слава Україні!»
[<https://www.slovoidilo.ua/2023/02/08/novyna/polityka/svoboda-peremozhe-rosiya-prohraye-povnyj-tekst-vystupu-zelenskoho-parlamenti-brytaniyi>]

4.1. *«Народе Сполученого Королівства та його почесні представники! Усі жителі Англії та Шотландії, Уельсу та Північної Ірландії! Усіх земель, які були домом для хоробрих душ відтоді, як виникла Європа!».*

4.2. *«Я прибув сюди й стою перед вами від імені хоробрих. Від імені наших бійців, які зараз в окопах та під ударами ворожої артилерії. Від імені наших зенітників і всіх захисників неба, які оберігають Україну від ворожої авіації та ракет. Від імені наших танкістів, які воюють за повернення нашого законного кордону. Від імені наших призовників, які зараз проходять підготовку, зокрема тут, у Великій Британії, – дякую, Британіє – і які потім будуть відправлені на фронт – кваліфіковані, екіпіровані й готові до перемоги. І від імені кожного батька й кожної матері, які чекають своїх хоробрих синів і доньок додому з війни»* [<https://www.slovoidilo.ua/2023/02/08/novyna/polityka/svoboda-peremozhe-rosiya-prohraye-povnyj-tekst-vystupu-zelenskoho-parlamenti-brytaniyi>].

4.3. *«Наші країни бачили різні часи. Наші народи захищали свободу у Другій світовій війні. Нас розділяла залізна завіса. Наші люди пережили кризи й зростання, інфляцію, періоди соціальних втрат і соціальних здобутків...Українці й британці перемогли страх війни й отримали час насолодитися миром...Сполучене Королівство разом із нами йде до найважливішої перемоги за час нашого життя. Це буде перемога над самою ідеєю війни».*

4.4. *«Ми маємо зробити цей принцип превентивної допомоги тому, кому загрожує агресія, і превентивних санкцій проти того, хто погрожує агресією, базовим принципом світової антивоєнної політики. Ми створили коаліцію NLAW і Javelin, які зупинили просування російської армії з першого ж дня вторгнення. Ми створили коаліцію артилерійських снарядів і коаліцію протиповітряної оборони, які дають нам змогу рятувати життя цивільного населення, наших жінок, дітей і літніх людей у наших містах від жорстокої російської окупації й*

ракетного терору. Ми створили потужну санкційну коаліцію. Ваше... І ми маємо пройти цим шляхом до того моменту, коли Росія буде позбавлена будь-якої можливості фінансувати війну. Найважливіше, що разом із G7 ми створили коаліцію цінностей. Коаліцію, яка захищає світовий порядок, заснований на правилах, і права людини. Коаліцію, яка спрацює так, що у світі з часом просто не залишиться «сірих» зон, у яких життя людини не має значення».
[<https://www.slovoidilo.ua/2023/02/08/novyna/polityka/svoboda-peremozhe-rosiya-prohraje-povnyj-tekst-vystupu-zelenskoho-parlamenti-brytaniyi>]

4.5.

- *«...стою перед вами від імені хоробрих. Від імені наших бійців, які зараз в окопах та під ударами ворожої артилерії. Від імені наших зенітників і всіх захисників неба, які оберігають Україну від ворожої авіації та ракет. Від імені наших танкістів, які воюють за повернення нашого законного кордону. Від імені наших призовників, які зараз проходять підготовку, зокрема тут, у Великій Британії...»*
- *«Наші країни бачили різні часи. Наші народи захищали свободу у Другій світовій війні. Нас розділяла залізна завіса. Наші люди пережили кризи й зростання, інфляцію, періоди соціальних втрат і соціальних здобутків».*
- *«Ми думаємо з вами однаково. Ми знаємо, що свобода переможе. Ми знаємо, що Росія програє. Ми знаємо, що перемога змінить світ!»*
- *«Ми створили коаліцію NLAW і Javelin, які зупинили просування російської армії з першого ж дня вторгнення. Ми створили коаліцію артилерійських снарядів і коаліцію протиповітряної оборони, які дають нам змогу рятувати життя цивільного населення, наших жінок, дітей і літніх людей у наших містах від жорстокої російської окупації й ракетного терору. Ми створили потужну санкційну коаліцію. Ваше лідерство в захисті міжнародного правопорядку шляхом санкцій проти держави-терориста не викликає сумніву. І ми*

маємо пройти цим шляхом до того моменту, коли Росія буде позбавлена будь-якої можливості фінансувати війну».

- *«І таким чином прокладає шлях до нової історії. Історії світу, який уміє бути швидким у допомозі. Який уміє бути дієвим в обороні. Який уміє бути принциповим у темні часи. Який сумлінно виконує договори та домовленості. Який не дає злочинцям утекти від правосуддя. Який уміє долати право вето, якщо ним зловживають. Який уміє не боятися й перемагати».*
- *«У Великій Британії Король – пілот Військово-Повітряних сил. А в Україні сьогодні кожен пілот Військово-Повітряних сил – це король для нас, для наших сімей».*
- *«Ми з вами однаково хочемо миру, але змушені протистояти люті, яка прагне позбавити нас назавжди й миру, і всього іншого, що є цінним у житті...Ми з вами вже боролися разом проти такого зла. Ми з вами вже маємо досвід перемог над злом, яке породжує людська природа».*

[<https://www.slovoidilo.ua/2023/02/08/novyna/polityka/svoboda-peremozhe-rosiya-prohraye-povnyj-tekst-vystupu-zelenskoho-parlamentu-brytaniyi>]

4.6. «Сьогодні я матиму честь зустрітися з Його Величністю Королем. Для мене це буде справді особливий момент. Зокрема тому, що я передам йому від усіх українців слова подяки за підтримку, яку Його Величність надавав їм, коли ще був Принцом Уельським.

Я також маю намір сказати йому децю дуже важливе для майбутнього не лише України, а й для майбутнього Європи. У Великій Британії Король – пілот Військово-Повітряних сил. А в Україні сьогодні кожен пілот Військово-Повітряних сил – це король для нас, для наших сімей.

Бо їх так мало, вони такі цінні, що ми, піддані наших королів, робимо все можливе й неможливе, щоб світ забезпечив нас сучасними літаками, щоб розширити можливості й захистити пілотів, які захищатимуть нас.

Я пишаюся нашими Повітряними силами. І я привіз подарунок від них вам, Британіє. Відкрийте, будь ласка. Я поясню. Це шолом справжнього українського пілота. Він один із найуспішніших наших асів. І він один із наших королів. А на шоломі напис: «Ми маємо свободу. Дайте нам крила, щоб захистити її».

Я вірю, що цей символ допоможе нам сформувати нашу наступну коаліцію – коаліцію літаків.

Звертаюся до вас і світу з простими, але дуже важливими словами. Бойові літаки – для України! Крила – для свободи!»

[<https://www.slovoidilo.ua/2023/02/08/novyna/polityka/svoboda-peremozhe-rosiya-prohraye-povnyj-tekst-vystupu-zelenskoho-parlamenti-brytaniyi>]

4.7. «Сьогодні я матиму честь зустрітися з Його Величністю Королем. Для мене це буде справді особливий момент. Зокрема тому, що я передам йому від усіх українців слова подяки за підтримку, яку Його Величність надавав їм, коли ще був Принцом Уельським».

4.8. «У Великій Британії Король – пілот Військово-Повітряних сил. А в Україні сьогодні кожен пілот Військово-Повітряних сил – це король для нас, для наших сімей.

Бо їх так мало, вони такі цінні, що ми, піддані наших королів, робимо все можливе й неможливе, щоб світ забезпечив нас сучасними літаками, щоб розширити можливості й захистити пілотів, які захищатимуть нас.

Я пишаюся нашими Повітряними силами»

[<https://www.slovoidilo.ua/2023/02/08/novyna/polityka/svoboda-peremozhe-rosiya-prohraye-povnyj-tekst-vystupu-zelenskoho-parlamenti-brytaniyi>].